

Zivot

MULTURNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS • SEPTEMBER • ZÁŘÍ • WRZESIĘĆ • ČÍSLO 9/79 ROČNÍK 22 CENA 1 ZŁ

KÝM ODHALILI VARŠAVSKÚ NIKÉ...

Keď sa v piatok 1. septembra, v deň vypuknutia druhej svetovej vojny objavili nad Varšavou lietadlá s čiernymi krízmi na krídach, ktoré niesli smrť a zničenie — Varšava mala 1 310 000 obyvateľov. Na ploche 141 km² mala 25 498 budov (bez priemyselných objektov), skoro 600 000 obytných izieb, rozvinutý mechanický a elektrotechnický, presný, automobilový a letecký, chemický a rádiotechnický priemysel. V hlavnom meste sa nachádzali najväčšie v Poľsku zbierky Národnej knižnice, najväčšie múzeá, archívy, mnohé pamiatky národnej kultúry, pamätníky a veľké vydavateľstvá. Pôsobilo 143 vedeckých ústavov a spoločností, 20 divadiel a tusa bola raziarská rozhlasová vysielacia stanica, najsilnejšia v Európe. Vo Varšave bolo 179 mestských základných škôl so 116 523 žiakmi, ktoré dopĺňovali 174 súkromné školy so 18 765 žiakmi, 99 stredných škôl, na ktorých sa učilo okolo 30 000 mládeži, 88 rôznych odborných škôl a 13 vysokých škôl, na ktorých študovalo skoro 39 percent všetkých poľských študentov, 144 materské školy, 9 106 nemocničných lôžok a vyše 2 800 lekárov, 131 000 rozhlasových abonentov, ako aj 70 stálych kin. Na 31 denných a 9 nočných linkách v dĺžke 120 km premávalo 757 električiek a na 20 linkách 128 autobusov. V parkoch a na uliciach mesta rásťlo 43 000 stromov...

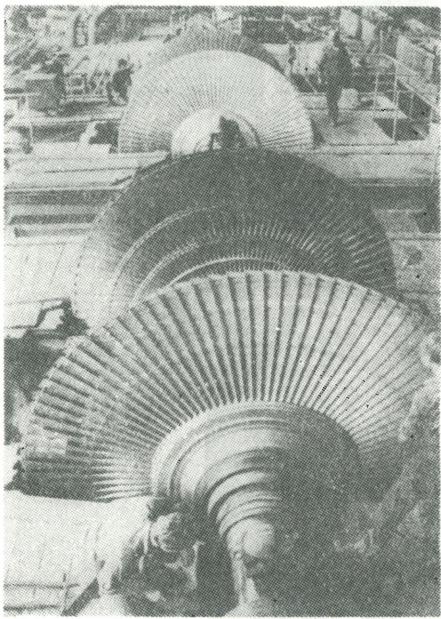
1. septembra 1939 začalo pre Varšavu obdobie 27 dní, počas ktorých na mesto neustále padali bomby a strely, v tom 20 dní hrdinské obrany v obklúčení. Po kapitulácii Varšavy 28. septembra nastalo najtragičiejsie obdobie v dejinách mesta,

Cestná stráž pri Hrobe neznámeho vojáka

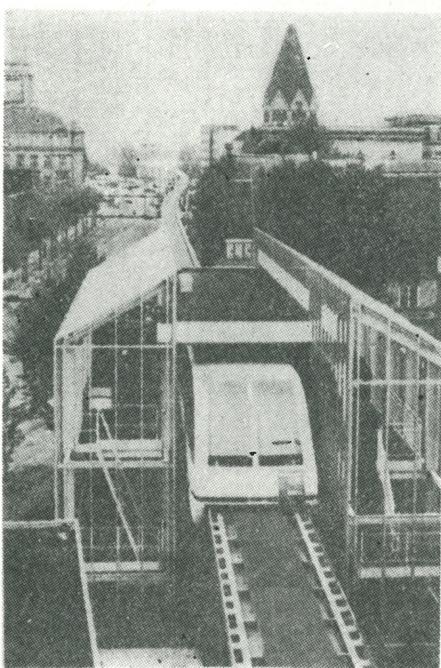
obdobie nemeckej okupácie, prerušené povstaním v auguste 1944, po ktorom fašisti odsúdili polské hlavné mesto k úplnej likvidácii, ktorú aj dôsledne realizovali.

Keď 17. januára 1945 poľskí vojaci oslobodili Varšavu, mesto bolo obrovským morom ruín. Tento deň Varšava mala iba 162 000 obyvateľov, z toho 140 000 vo štvrti Praga. V lavobrežnej Varšave sa pred smrťou a vyhnaniom zachránilo iba 22 000 ľudí z dalekých periférií. Štvrtie v strede mesta boli prázdnne. Vyše pol milióna rodených Varšavčanov a okolo 200 000 pristahovaných obyvateľov mesta zahynulo v bojoch a počas okupácie, vo verejných a tajných popravách, vo väzeniach a hitlerovských táborech. Boli to straty skoro také, aké postihli spolu Veľkú Británii a USA cez celú druhú svetovú vojnu. 375 000 varšavských obyvateľov vyviezli na otrocké práce do Nemecka, 165 000 postihla trvalá invalidita a nevyriečiteľné choroby. Neexistovali už domy, školy, nemocnice, priemyselné závody, elektrárne, divadlá a kiná, ani kultúrne pamiatky. Nepremávali električky a autobusy, boli zničené stanice a železničné uzly. Neexistoval celý stred mesta, Staré Mesto, zničené boli štvrtie Žoliborz, Mokotów... V pouličných hroboch, kanáloch a troskách čakalo 250 000 mŕtvych na exhumáciu a pochovanie na cintorínoch. Nechcelo sa veriť, že Varšavu bude možno prinávatiť k životu, rekonštruovať jej minulosť a budovať novú budúlosť. Úsilím Varšavčanov a celého národa povstala z trosiek. Je stále krajsia.

V elektrárně Koziencie pokračují práce na stavbě druhého bloku s výkonom 500 MW. Montéři dokončují kotel, který bude vyrábět 1650 tun páry za hodinu. Ve strojovně instalují turbinu a generátor. Turbosoustrojí bude podle plánu uvedeno do provozu ve IV. čtvrtletí letošního roku.

CAF-Kwiatkowski

Novinka letošní výstavy dopravní techniky IVA-79 v Hamburku: vlak pohybující se na magnetické podušce asi 8 mm nad kolejnicemi, tichý, zaručuje

Jak Češi kupili Kamienici

Asi 21 kilometrů na jih od Čenstochové leží u silnice do Myszkowic protáhlá vesnice Kamienica Polska. Až do konce XVIII. století se nazývala pouze Kamienica. Stála v hvozdech Puszcza Turza, na pohraničí Slezska a Malopolska. Z té doby se zachovalo pár prastarých dubů u hřbitova.

První zmínka o Kamienici pochází z r. 1437 a týká se majetku po Krystynovi z Koziegłów (vystupuje v Sienkiewiczových Křižákách). Jeho syn Jan dědil po otcově smrti Koziegłowy a čtrnáct vesnic včetně Kamienice. U Długosze v Liber beneficiorum z r. 1470 je Kamienica uvedena jako kovárna ve farnosti Koziegłowy. Potvrzuje to i seznam kováren z r. 1631, kdy v koziegłowské oblasti jich bylo jedenáct. Po třetím dělení Polska v r. 1795 se Kamienica dostala do pruského záboru a aby se odlišovala od nedaleké Kamienice Śląské, přijal se název Kamienica Polska. Po roce 1815 patří do Kongresovky. Vláda tehdy podporovala kolonizaci a vydávala povolení na osídlování

vysoký komfort jízdy. Při malé spotřebě energie může dosáhnout rychlosť až 400 km/hod.

CAF-DPA

Špičková čerpadlová elektrárna v poří Harchi v NDR.

CAF-Szyperko

V uhlé pánvi na Lublinsku plynule pokračuje stavba čtyř šachet prvního řídícího těžního dolu v Bogdancie. Nedávno na staveništi přibyl nový stacionární věžový derik, z jehož pomocí bude provedena demontáž prozatímní těžní věže šachty č. 2, která doposud sloužila k hloubení. Místo ní bude postavena s použitím deriku nová těžní věž s výtahem. Současně pokračuje hloubení šachet 1 a 3 a v Nadrybí, v šachtě 4, se horníci zavázali hloubit přes letní měsíce po 100 metrech a tak překročit plánované úkoly.

CAF-Jaśkiewicz

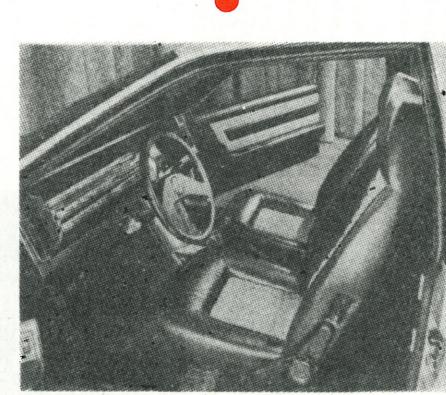
Dan Roberts a Tony Lenzini z Detroit (USA) chtějí na olympiádu do Moskvy plout v kajaku přes Atlantský oceán

CAF-Unifax

Pokračuje omladzovanie Krakova. Na snímke revalorizácia Wierzyńskových domov: Krygielowského, Morsztynowského a Hetmanského meštianského do-

mu. Projekt rekonstrukcie Wierzyńska pripravil inž. arch. Adam Ścigalski a výzdobu interiér arch. Andrzej Kurkiewicz.

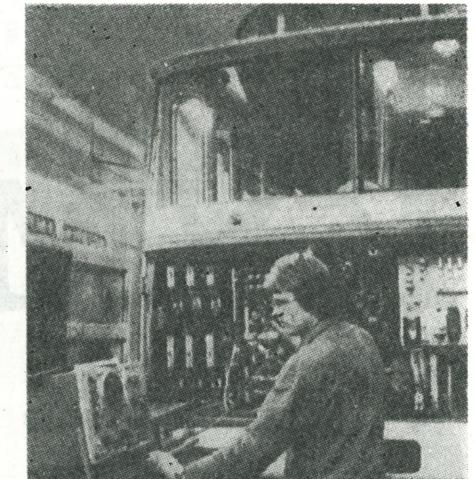
Foto: CAF-Rozmysłowicz

Na rozvodnej doske Forda Fiesta GTK — palubný počítač stroj. Trubičkový komplet ukazovateľov informuje vodiča o rýchlosťi, otáčkach motora, teplotě chladiacej tekutiny, tlaku a

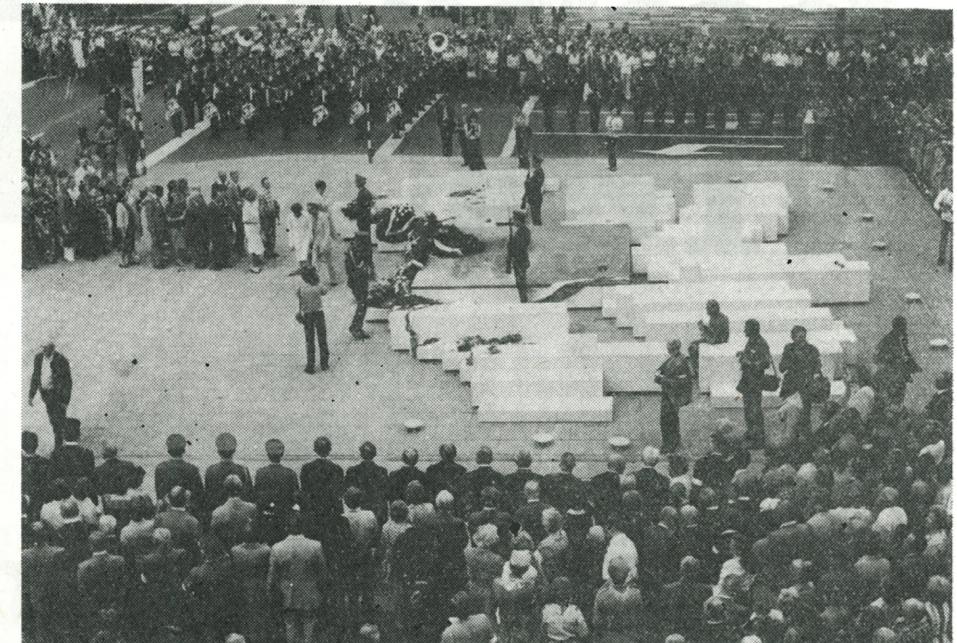
teplotě oleja, zásobe paliva, fungovaní alternátora a stavu akumulátora, o úrovni brzdovej tekutiny a hrubké brzdového obloženia, ako aj o niekolikých iných mechanických parametroch. Okrem toho — po stlačení patričného gombíka — sa premietajú údaje týkajúce sa priemernej rýchlosťi jazdy, predpokladaného času príchodu na označené miesto, ako aj priemernej spotreby paliva. Ford Fiesta GTK, ktorý mal svoju premiéru na Jarnom automobilovom salóne v Ženeve, má karosériu projektovanú talianskou firmou Ghia.

CAF-ČTK

pis: Na tomto námestí 1. augusta 1944 o 17. hodine roty Kilinského praporu Krajinské armády začali heroické boje Varšavského povstania.

Snímka: Iringh

zení rudy. Těžilo se primitivním způsobem a velké kusy polí se znehodnocovaly četnými haldami. Na druhé straně však důlní správa založila trojtřídní školu pro děti horníků (působila až do r. 1920), v r. 1899 zaměstnala lékaře MUDr. Kazimierze Giedryka, založila lékárnu a vytvořila smírčí soud. Horníci založili knihovnu „Wiedza“, v r. 1905 pak hornickou kapelu. Ve stejné době vzniklo prodejní potravinářské družstvo Pomoc, které působilo až do roku 1948 (kromě let války) a pak se stalo součástí obecních družstev.

Tkalcovství bylo tehdy málo výnosné a před nouzí kamenické řemeslníky chránily kousky polí, na kterých si vypléstovali jídlo. V roce 1931 měl katastr Kamienice Polské 767 hektarů, obec měla 282 čísla a 2273 obyvatel (1076 mužů a 1197 žen). Tkalcovské rodiny byly 192, hornické 52, čistě zemědělské 26 a zbytek různé. Ze 142 chalupníků 31 mělo po jedné krávě a jen dva po dvou kusech hovězího dobytka. Prášatka držely jen dvě rodiny. 50% tkal-

WESTERPLATTE

POČIATKY TRAGÉDIE

25. augusta 1939 do gdanského prístavu vplávala pancierová loď Schleswig-Holstein na takzvanú zdvirolostnú návštavu. Niekoľko dní neskôr — 1. septembra — prvou vojnovou salvou na Westerplatte začala útok nacistického Nemecka na východného suseda — začala sa tragédia druhé svetovej vojny.

Toto ráno Nemci vtrhli do Poľska zo severu, západu a z juhu. Agresiu na pevnine sprevádzalo intenzívne bombardovanie nemeckým leteckom vojenských objektov a barbarské útoky na poľské mestá, dediny, na cesty s ľudmi prchajúcimi pred útočníkmi, ako aj vraždenie vojnových zajatcov a civilného obyvateľstva. Poľskí vojaci pod náporom pritlačujúcej početnej a technickej prevahy nepriateľa 35 dní urputne bojovali v obrane vlasti. Bojovali svoj boj v osamotení, bez pomoci zvonku, napriek spojenectvu Poľska s Francúzskom a Veľkou Britániami a napriek tomu, že tieto štáty vypovedali vojnú tretej riši. Bojovali iba o tri dni kratšie ako trojnásobne silnejšie spojenecké armády — francúzska, anglická, belgická a holandská na západnom fronte v roku 1940.

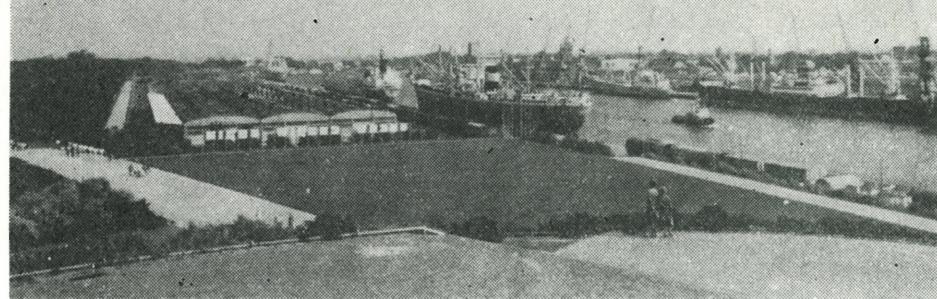
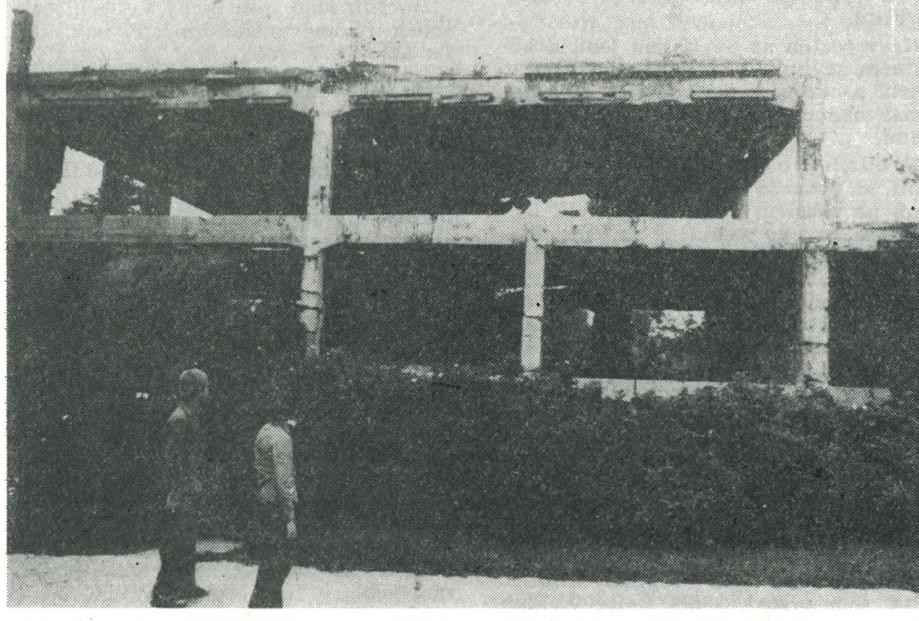
Po septembrovej porážke zapričinenej chybou zahraničnej politikou predvojnovej vlády, ktorá nebola schopná zaistíť krajine bezpečnosť, poľský národ nezložil zbraň. Za nezávislosť a biologickú existenciu bojoval proti fašizmu v okupovanej krajine, ako aj na skoro

všetkých frontoch vojny, vo vlastných vojenských formáciách a v radoch spojeneckých armád, v odbojovom hnutí a v partizánskych jednotkach, aby konečne po boku hlavnej sily protihitlerovskej koalície — spojeneckej Červenej armády vztýčili bieločervenú vlažku na ruinách tretej riše.

Cielom, aký si kladol fašizmus, keď rozprútal túto vojnú, bolo vyhubenie porazených národov, ich kultúrnych hodnôt, vyničenie ludí otrockou prácou a masovým vraždením. Predvojnová polícia ústupkov západných mocností pred agresívnymi skutkami Hitlera a nedostatok účinnej protipôsobnosti, prakticky podporovala expanzívne snahy nacistického Nemecka. Už v roku 1936 beztrestne anektovalo demilitarizovanú Saar, Porýnsko a poskytlo vojenskú podporu gen. F. Francovi v Španielsku. V roku 1938 pohliilo Rakúsko a vo výsledku zradného mnichovského diktátu obsadilo pohraničné české územie, o niekoľko mesiacov neskôr sa zmocnilo celého Československa. Súčasne okupovalo Klajpedu. Čo bolo neskôr, vieme.

Tak Poľsko, ako aj Československo vyvodili ponaučenia z bolestnej minulosti a po vojne opreli svoju bezpečnosť a svoj mierový, socialisticky rozvoj o úzke vzázy so Sovietskym zväzom a obranným zoskupením štátov socialistického spoločenstva spojených jednotou cieľov a záujmov.

Zrúcaniny kasárni

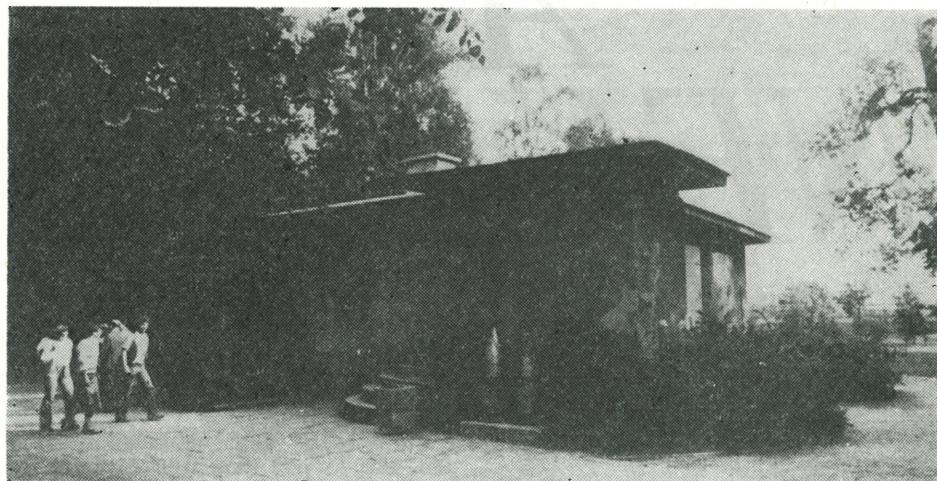

Nemecká pancierová loď Schleswig-Holstein, ktorá 1. septembra o 4. hod. 45. min. ráno prvou salvou z 19 diel kalibru od 88 do 282 mm na malý poloostrov Westerplatte podpálila svet na 2 078 dlhých, krvavých, vojnových dňa.

Poloostrov Westerplatte dlhý poldruha kilometra sa tiahne tristometrovým pásmom medzi prístavným kanálom (ústie Mŕtvej Visly) a Baltickým morem. Poľsko vybudovalo na ňom vojenské tranzitné sklady, kasárne pripravené na obranu, 5 strážnic so železobetónovými stropmi a iné opevnenia. Poloostrov strážilo 182 vojakov (v tom päť dôstojníkov a jeden lekár) pod velením majora Henryka Sucharského. Boli ozbrojení 5 minometmi, 2 malými protipancierovými delami kalibru 37 mm, jedným delom 75 mm, 15 tažkými,

17 ručnými a 8 ľahkými guľometmi, ako aj 160 puškami, 40 pištoľami a okolo 1000 granátmi. V prípade útoku malí brániť poloostrov 6 až 12 hodín, kým nepríde pomoc. Napriek útoku z mora, pevniny a vzduchu sa zúfalo, hrdinovsky bránili sedem dní a čakali na pomoc, ktorá nemohla príť. Po kapitulácii, keď išli do zajatia, 50 z nich bolo ranených a 15 vojakov padlo. Nemci stratili okolo 400 padlých a ranených.

Tam, kde stál Schleswig-Holstein, vrie dnes práca v prístave. Na mieste boja posádky Westerplatte vybudovali vysoký pamätník z 236 blokov strzegomské žuly. Lode, ktoré vedľa neho plávajú do Gdanska, vzdávajú čest hrdinovskej posádke tiahlym hukaním lodných sirén. Iba lode Nemeckej spolkovej republiky plávajú mlčky...

Strážnica č. 1 na Westerplatte, rekonštruovaná po vojne, je dnes Múzeum obrancov Westerplatte.

Bunker, ktorý strážil Baltické more.

cú mělo vlastní domy: 105 rodin bydlelo v jedné místnosti, 33 ve dvou a jen jedna rodina ve čtyřech místnostech. Průměrný denní výdělek tkalců činil 1,33 až 2,33 zl (pro porovnání: denní mzda v jutové továrně v Čenstochové byla 4,20 zl). Tkalcí pracovali od dětí do pozdního stáří 12 až 16 hodin denně. Odborové hnutí se uplatňovalo jen stěží; pouze šest tkalců těsně spolupracovalo s odborovou organizací. O životě a situaci zdejších tkalců chalupníků výstižně mluví slova písničky z té doby:

Tata lejkatá
v sobotu vejplata:
na cukr na kafe,
na gaté děráv.

V roce 1909 obětavý veřejný pracovník Zygmunt Sędzimir dal podnět k založení družstva „Tkacz“. Domáctí tkalci kupili a rozšířili místní továrníku a družstvo postavilo kotelnu a barvírnu, založilo obchod s potravinami

mi a střížním zbožím v domě, který se do dneška nazývá Dům tkalců. Tkalcovské družstvo vzkvétalo až do r. 1928, do doby světové hospodářské krize. Družstvo zkrachovalo a továrnu bylo nutno zavřít. Otevřela ji teprve v roce 1937 firma Warta z Čenstochové. Část tkalců opět dostala práci, ale mnozí museli za chlebem dojíždět do textilek v Lodži a Čenstochové. Jini zaměnili stavby na hornické krumpáče. Za okupace nastal hluboký úpadek tkalcovského řemesla. Němci zrušili domáckou výrobu a pracovaly jen dva závody pod německou správou.

Po druhé světové válce, v srpnu 1947, bylo opět založeno Družstvo tkalců a pletářů N. Barlického, které dnes zaměstnává zhruba 260 pracovníků. Asi 100 tkalců našlo práci v podniku C.P.L.I.A. „Zawada“ a několik desítek v továrně na záclony. Větší počet tkadlen dojíždí denně do práce do čenstochovských továren.

Na závěr lze říci, že tkalcovství v Kamienici Polské přetrvalo do dneška a

že by v jejím erbu měl být kolovrátek. Samozřejmě, dnešní způsob výroby se značně liší od toho, který přinesli čeští kolonisté. Ale v roce 1977 byl v Kamienici Polské ještě ruční stav. Tehdy na něm pracoval Antoni Dójwa. Místní

textiláci také ještě dnes používají v zaměstnání celou řadu slov českého původu, např. balíček, točinka, točenice, stáčivo, kotliček, kneblík, zinek apod.

ZBIGNIEW TOBJAŃSKI

Kamienica Polska v r. 1978 (Foto autor)

Alois Jirásek

STARÉ POVĚSTI

ČESKÉ

DURYNK A NEKLAN

Zarmutek padl na lučkou zemi. Jako těžký, tmavý stín na ní ulehla. Všude v hoře a v pláni jmenovali Tursko pole, kdež zhynuli nejsilnější, nejudatnější z luckých mužů. Všude jich želeti, jejich smrti i toho, že těla jejich zůstala nespálena v poli na pospas dravcům.

Se žalem strach přikvácel. Roznesla se letem novina, že Čechové vytrhli z Turska, že již přešli pomezí. Odtud šla hráza po všech župách. Lidé prchali od hranic hloub do země ke hradům, k lesům a vyděšení vypovídali, jak se teď Čechové mstí po všech dědincích.

Reč ta nebyla planá a nešla jen z ustrašení. To svědčily za dne černavé sloupy a husté mraky požáru z nocí zlovestné záplavy, jimiž se rděla nebesa. Dědiny hořely, než i nejeden lán obili hojněho zpráhl v jezeře plamenů, a vítr roznášel dým z něho i čpavý zápací daleko krajinou.

A nebylo obrany. Silní zůstali na Turku. Nepřítel rychle postupoval a zábíral župu za župou. I prosili vše o milost, žalostivě prosili a vzdávali se pražskému knížeti. Ten všude bořil hrady a v pořad dával, a nejprve Vlastislav hrad, pak jiné i pevné sídlo Vlastislavovo nad Oharkou v Lukách. Syna však Vlastislavova tam nestihl. Ale přišli a vyzradili, kde je, že se skrývá v chatři u staré ženy, dále proti řece ve skalách. Ihned tam Neklan poslal své zbrojné a než uplynuly dva dny, spatřil jediného syna Vlastislavova, sirotka malíčkého.

Chlapce zlatých, hebounkých kadeří, jež čekaly na slavnost postržin, byl pětiletý, dítě rozmilé. Když, netuše svého neštěstí i nebezpečenství, stanul před otcovým nepřitem, upřel na něho roztomilé své oči jasného pohledu a poklonil se, tak jakž byl naučen.

I slioval se Neklan nad ním, nad jeho věkem, osudem i nad sličnou podobou. Ani vlásku mu nezkrivil a nevzal ho ani s sebou v zajetí. Ve vlasti ho nechal, i v samé Lucké župě a hrad mu tam dal vystavěti, aby měl vojvodský synek důstojné sídlo. Draguš slul ten hrad. Pevný však nebyl, neb schválně jej dal Neklan vystavěti na místě přístupném, nezíštném, aby se nestal Lučanům oporou, kdyby snad někdy spikli se a chtěli se v odporn dát.

Neklan se pak vrátil do Čech a slavně, s mnohou kořistí vjel na pražský hrad. Tu obětoval hojně oběti, velebě

bony, ze mu dal vitezství, že je pořízen hrozný nepřítel, na nějž jen se strachem myslíval, jak se probudil, za dne, i večer, když na lože ulehla, a jenž jako můra kazil mu poklid i spánek.

Lučanům hrdé plémě bylo pokoreno, a ten, jenž by nad nimi jednou byl panoval, Zbislav, synáček Vlastislavův, žil tiše, v ústrani, na hradě Draguši. S ním tu přebýval jeho vychovatel, muž cizího rodu, Srbin, jménem Durynk, jemuž Vlastislav velmi byl důvěroval.

I Neklan mu věřil a svěřil opět Zbislava i Draguš hrad. Minulo léto, přešla jesen nastala zima. První po turské bitvě, první po smrti Vlastislavové. Dny se krátky a víc a více se zasmušovaly. A také mysl Durynkova. Neklidný chodil hradem, jako by nikde neměl stání.

Zlá myšlenka byla s ním všude jako stín a nedala mu pokoje. Ctižádost a laková mu ji vnukly. Porád se mu ozýval vnitřní hlas:

„Zbab se toho chlapce, zbab! Neklan nemá jistě pokoje, dokud Vlastislavův syn žije. Uklid toho synka, uleviš knížeti, a kníže se ti odmění a hojně, hojně. Tento hrad, jež spravujes pro chlapce, bude tvůj vlastní a všechna krajina kolem. Budeš pánum a vládrem a ne jen správcem a sluhou. Učení pražskému knížeti vděk, zbabíš-li je toho chlapce nadobro, navždy —“

Tak mu šeptal běs, tak ho ta krvavá myšlenka morila ustavičně, a nemohl ji zapudit. Vracela se mu zas a zas, a nejvíce, když meškal o samotě. Než často, když i se Zbislavem seděl za zimních soumraků při planoucím krbu, chytlo ho náhle zlé myšlení. Chlapec pak žasl, co se děje, že se Durynk tak zamyslí, nebo jinak na něj hledí jeho zelenavé oči zpod hustého oboče.

Hned se však chlapec upokojil, když vychovatel, vytrhnuv se z myšlení, pochlabil ho po zlatých vlasech, když vlněně zas na něj promluvil.

Tak vlněně také vyzval jednou Zbislava, aby s ním šel dolů k řece, že budou rybičky chytat. I vyskočil radostně roztomilý chlapec a v čapce a v kožíšku vyběhl chutě ven. Durynk, maje zlý úmysl v srdeci, vzal bradatice a řekl, touže vysekají kus ledu, aby mohli na rybky. Zbislav, těše se, poskakoval vedle něho. Šli k řece stezkou ve sněhu vyšlapanou. Bylo pozdě odpoledne a bylo jasno a mrazivo.

Pusto krajinou, ticho u řeky. Nehnutě stály na březích staré vrby, kleny i tmavé, košaté olše holých ratolestí. Jen

drobounké šíšky se na nich černaly nebo dole na sněhu, jenž se mihotal kmitavým leskem jakoby plný křišťálů. I vysoká, uvadlá tráva po břehu i kroviny bělaly se a svítily blesky sněhových jehliček. Řeka mlčela. Na lesklém, zelenavém ježímu ledu bělaly se chumáčky zmrzlého sněhu jako bílé květiny vodní. Sem Zbislav bujně vběhl, chtěl ke druhému břehu, stanul však, když vychovatel mu řekl:

„Postoj, až vysekám díru.“

A sekal. Chlapec zvědavě hleděl na každé seknutí, jak se led roztrikoval, štípal a pukal, až se pak zamíhla voda, až dobré bylo do ní viděti širokým otvorem. Tu Durynk lahodně pobídil:

„Ó, panáčku můj, podívej se, hle jak plovou rybky pod vodou. Co jich je, jak se tam hemží!“

A chlapce dívává, nic netuše, po pacholetsku sklonil kolena a kleče díval se dychtivě do vody po rybách. A jak se nahnul, jak níže naklonil kadeřavou hlavičku, dostal sekerou do útiého krku.

Krev rozlila se po čistém ledu a bělostném sněhu. Durynk odhodil sekeru, vytrhl z mošny u pasu ostrý nůž a dokonal ohavné dílo. Pak chvátil pryč, odtud.

V olších, ve stromech počalo se již tmítí, za kameny plál obzorem červený pruh po zhaslému ohni. V tu chvíli teskného soumraku našli lidé na ledu chlapce bez hlavy. Po čapce, jež stranou sletěla, po kožíšku poznali, že to trup knížecího syna. Ztrnuli, zděsili se a horce litovali nebohého chlapce. I odnesli jeho tělo na hrad.

Tam se však marně sháněli po Durynkovi. Řeklo se jim, že si před chvílí náhle dal osedlat koně a že na něm vyjel z hradu. Kam, nikomu neřekl, a nikdo nevěděl.

Na pražský hrad rovnou zamířil. Když sem přibyl, seděl kníže Neklan právě v radě s lechy. Durynk, chtěje přede všemi svůj skutek oznámiti, nečekal a vstoupil. Vstoupiv pozdravil, a když kníže překvapen jeho příchodem mu pokynul, promluvil hlasem přede všemi:

„Býval jsem luckému vojvodovi věren, ale tobě, kníže, chci véren býti více. Vér tomu a věz, že jediným seknutím sekry toho jsem dovezen, abys ty, kníže, abyste vy všechni bezpečně spali na obě uši najednou. Pamatoval jsem, že kdo chce v domu škody zbyti, nedá jiskře ohněm býti. A tu jiskřičku jsem já předešel, uhasil, abych vás od boudu zkázy zachránil.“

Rozbaliv uzlík, který pod paží měl, vynášl z bílé rouchy utatou hlavu chlapcovu, zlatě kadeřavou; byla ještě jako živá, jediné že nemluvila. I položil ji na stůl před knížete a lechy a zvolal ukazuje na hlavu:

„Hle, mstitel krve otcovy, který by vás jednou zhubil, leží poražen bez va-

ší krve! Ten, věrte, kdyby byl došel mužného věku, mnohý z vás a z vašich měl by krvavou hlavu.“

Zhrozil se kníže, odvrátil tvář, zhrozili se lechové. Hlasy hněvu, hrůzy, ošklivosti zvucely síní. Až kníže pak povstav, hněvem zarudlý, jiskře očima, prudce k Durynkovi promluvil:

„Sklid s našich očí svůj dar, nešlechetníče! Komus chtěl posloužit? Mně? Což myslíš, že bych byl nedovedl učiniti to, cos ty spáchal? A já bych svého nepřitele zhubil, ale tys zabil svého pána. Syna svého dobrodince, nevděčníku! Já ti ho zabít nekázal, ale abys ho ctně choval. Tys ho měl stříci, a tys takto s ním udělal? A tys odměnou očekával? Nuž udělím ti ji, a věru veliký dar tobě dávám. Věz: Ze tří smrti soubě jednou zvol, kterou budeš chtít. Bud po hlavě skočíš z vysoké skály, bud sám se oběsí na kterémkoliv stromě, bud probodneš se vlastním svým mečem.“

Durynk jako sníh bledý vyslechl rozsudek rozhněvaného knížete, pak hlavu sklopiv i zraky, bral se ze síně, a třesa se povzdechl:

„Běda, toho jsem se nenadál. Běda!“

Ale nikdo ho nelitoval. I odešel Durynk z hradu a oběsil se na jedné vysoké olši, jež stála vedle cesty. Odtud té olší, pokud nebyla poražena, říkali „Durynkova olše“.

Za onoho času rozkládal se na „Skalkách“ proti Vyšehradu posvátný, starý háj. V šeré jeho hlobi pod krytem mocných stromů stála na omšelém balvanu mračná modla Morany, strašlivé bohyně, jež vodila lidí k věčnému prahu. V šerém tom háji i kolem něho volnou výšinou bylo pole ježiho neúprosné vlády. Početné mohyly trávou zelené zvedaly se tu nad popely mrtvých.

Níže na svahu, opodál potoka Botiče, nad nímž se splétaly haluze košatých korun, byla menší „hrobka“; ale vzácnější popely skrývala.

Tu ve stínu šumějících stromů odpočívali ve hrobech kamenné obložených, pod nasypanou mohylou vojvodové země. Moudrý Přemysl, jenž zemi dav zákony a rád, první byl sem uložen, a všichni, jak po něm se stolce knížecího zemi vládli: Nezamysl, Mnata, Vojen, Vnislav, Křesomysl. Tu pochovali také kníže Neklana, když mu smrti ztichlo srdce.

Pak sešli se lechové a starostové rodů v háji u Jezerky a zvolili sobě za knížete Hostivitu. Zvolivše vedli jej u hlučném průvodu na Vyšehrad, kdež jej posadili na knížecí stolec a knížecí, někdy Přemyslovu čepici na hlavu mu vstavili.

Když pak po letech sešel smrti, uložili ho na dolejší hrobce vedle předků.

Pre Urbana Habdžu z Vlčindola nadišli zlé časy. Všetko víno, čo dorobil vo svojom vinohrade, šlo na splatu dlužoby, ktorá naňho spadla po úpadku vinohradníckeho spolku. Banka ho však tlačila ďalej, preto musel predať i zdené pozemky v Zelenej Mise. Je už skoro na mizine a z veľkého nešťastia začína piť. Medzitým umiera Pavol Apoštol, Oliver Ejhledjejk a napokon i Šimon Pančucha. Čas beží veľmi rýchlo. Kristína Habdžová, hoci sa vrátila z nemocnice, stále trochu chorlavia. Magdalénka vyrastá na peknú dievčinu, malý Adamko už chodi do školy a Marek, ktorý sa učí vo vinohradníckej škole vo Východnom Meste, kde je najlepším žiakom, úspešne končí štúdium a maturuje. Ani nečaká na rozlúčkový večierok, len sa ponáhla k svojim — do Vlčindola...

— Mysela som, že ťa vynechajú. Bol si vždy taký chudý... Ale teraz berú husto. Možno čuchajú vojnu... — vráví Kristína nastráčanou, akoby jej syn už-už rukoval na front.

— Tu vzali troch: Rebrovho Mateja, Kukiovho Filipa a... koho to ďeľte? — ohlási sa Magdalénka od sporáka, hoci dobre vie, kto je ten tretí.

— Jožka Bolebruchovho! — zakričí Adamko. — Aj Kristov Kubo príde z Francúzska. Kristova tetka povedala, že bude vojakom tu.

Urban vojde s vínom. Položí flašu na stôl. — Víno trochu spevnelo. Už platio korunu. Možno sa nejaký vykrchame z dlužoby. Toho roku — klepne hánkou na stôl, — ukážka je pekná. Videl si vo Vlčich kútoch! Mal by si vidieť na Volských chrbotoch! — nalieva do pohárikov portugálový šíler. — Len keby tuto mamenku prišli k sebe...

— Ani sa nechválil, ako si skončil! — tlapne otec syna po pleci.

viesť s chlapcom na cestu do kostola medzi Luďmi. A Marek v tej chvíli zahubne na žial Floriána Mačinku. Spred očí strati sa mu hrob kamaráta, zapadnutý päťročnou minulosťou, a plné srdce má budúcnosti.

Marek Habdža si prejde s tatenkom i malým Adamkom poobede oba vinohrádky, vráti sa s nimi i ľahne si na divánik, lebo v noci nespal, ale nezaspi. Vyhovorí sa, keď vstane, že zájde ku kamarátom. No to len tak, aby sa ľahšie dostal z domu. Len čo slnko zájde, preskočí z Volských chrbotov do Dlhých pustákov a cez ne sa prederie na chotárnú cestu, čo oddeluje pravú stranu Vlčindola od rovného ochucholového pola, začiateného zrejúcim zbožím. Ledva spraví krok, stretnie Nehreša.

— Ale si to ty, chlapče? — podá mu ruku hájnik. Je až plesnivý od staroby.

— Ja, strýčko, idem sa nadýchat čerstvého povetria, — krúti sa Marek

— Ďakujem, Lucka, bol. Spieval tu stehlik. Mysel som si, že zaspieva pod jedenástym. Kto je tam? Nehreš sprvotí hovorí tak, že som si mysel, že volá každo s tebou... už som sa chcel vrátiť...

— Nie si veľmi veľký hrdina. Byť tebou, bola by som sa rozbehla a opichaťa vyfliaskala!

— Kto je tam? — mámi Marek, nadurdený, že sa našli opovážlivci a sadi si do hotového... hniezda.

— Vaša Magduška s našim Jožkom Ty si nevedel, že sa ráčia?

Marek mruška očami... Vedel to, čo by nevedel. Ale v starostiah na to zabudol. Usmeje sa. I Luckine oči sa začnú.

— Nehneváš sa, keď ti poviem, že ťa mám rád? — opýta sa.

— Čakala som viac, — máli sa Lucke.

— Veľmi ťa mám rád! — šepne Marek, ale Lucka ešte krúti hlavou.

František Hečko ČERVENÉ VÍNO

(ÚRYVOK 14)

EŠTE BOLI ŠTYRI TÝŽDNE DO VOJNY

Marek Habdža sa po zložení matury vrátil z Východného Mesta do Vlčindola o deň prvý, ako bolo slušné a spoločenské. Žišiel z vlaku na blatnickej železničnej stanici v nedelju ráno a v nezvyčajnej hodine: ešte pred východom slnka. Nik ho nečaká, a to je dobre. Neznáša, keď mu slúžia. Od malička pokladá za lepšie, keď do cieľa príde sám.

Je voľný a natešený. Nebanuje, že neostať na sobotňajšom maturitnom večierku, ktorý usporiadali jeho spolužiaci na rozlúčku so školou a sami so sebou. Navolali si naň hostí, najmä dievčatá z dobrých východomestských rodín. Zložili sa po tristo korunach na jedenie, pitie a tančovanie. Od neho nepýtali. A jemu sa zasa bridilo zadarmo sa rozlučovať. Radšej sa vyšmykol z internátu, zanechávajúc na stole len dlhý list v podobe prednášky. Akiste ho prečítali na večierku od slova do slova.

Lenže kým oni v tejto rannej hodine ležia ani bravny na internátnych posteľach, nezobleteň a neprikytí, a tu a tam i behajú na záchody chváliť Dávidu, Marek Habdža ide po polnej ceste križom cez blatnické pole do Vlčindola. V hlove sa mu mocu také dobré a vŕťazné myšlienky, akoby sa vracať z boja, v ktorom premohol prinajmenej trojhlavého draka.

V chalupe s belaso-červenými obrovávkami nad oblokmi ľudia už nespia. Tatenko sa obliekajú a Magdalénka hned skočí z posteľe, keď vojde Marek. Aj Adamko so zošmykne. Len mamenka ležia.

— Ani ma nič neboli, Marko môj, len som veľmi slabá...

Ale predsa sa zviechajú. Neležia ešte, len polihajú. Magdalénka je rozkvitnutá ako garafia. Marek zahubne si na chvíľu na jej oči. Od Velkej noci, čo bol naostatok doma, o toľko skrásnila, o čo zbiehdeli mamenka. Aj Adamko vyskočil do výšky, o čo sa tatenko prikryli. Magdalénka podkuruje do sporáčika.

— Tak, Magduška, nejaké raňajky! — pripomieni tatenko, siahajúc po prázdnnej flaši. — Idem po víno, — ale kym vydú z dvier, pohodia ešte, aby nezabudli. — Omša je zasa o siedmej. Administrátor odfrí na aute baláchat ľudí. Chce byť poslancom.

— Dajme mu pokoj! — prerusia si muža mamenka. — Ja do kostola nevádzam. Tam by som možno ešte zášla, ale odtiaľ si netrúfam. Slábā som. Nože, Magduška, Markovi sprav praženicu, iste je hladný! — kladú dcére na srdce a obliekajú sa tak šikovne, akoby im nič nechýbalo. Iba keď sa obúvajú, kašľajú.

— Záduch! — vyskočí z Marka — Vraj. Ušlo by to ešte, keby nie tá slabosť. Lekár povedal, že sa mi srdce dobre nepriviera... A ty máš stužičku? Tak predsa ťa vzali!

— Vzali.

Marek vytiahne vysvedčenie a podá ho tatenkovi. Utrú si najprv ruku o nohavice a sadnú si na stoličku. Potom až vezmú papier. A rodina sa díva do svedectva. I Adamko sa pretisne, aby všetko videl. Napokon sa zmocnia pápiera mamenka.

— Ani sa veľmi neteším, keď si pomyslim, čo ťa tento zdrap stál trápenia. Až sa hambím, že sme ti nemohli pomáhať ako druhí rodičia svojim školákom. Celé štyri roky sme trpli, že ťa vyhodila, keď neplatíme... — pláče Kristína.

— Všesilko by sa bol tešil, najmä tí na Jeleních brehoch, — teší sa Urban.

— ... okrem Lucky! — vyskočí z Magdalénky.

Chod, ty... jedna! — napomenie ju Kristína v obave, že Markovi sestrina poznámkou nepadne prave najlepšie.

A piój. A tešia sa. A žalujú sa. A nedelne ráno oblieka sa medzitým do nedelnych šiat. A ľudia, zdraví ľudia z domu s belaso-červenými obrovávkami nad oblokmi berú sa do kostola.

Habdžovci idú dolu Vlčindolom. Zo stráni, hrbov a sediel schádzajú sa ľudia a pripájajú sa k nim. Marek je hrdinom dňa. Ruka ho boli od tých stisnutí. A srdce mu skáče. Keby nie starého Floriana Mačinku, možno by mu aj vyskočilo z prs.

— Aj môj Libor by bol taký, ako si ty...

Slzy dospelých ľudí sú smutné: slovom sa nerozveselia. Môže sa len vzdychnúť. Nepripojiť sa Lucka s Jožkom, bolo by s Markom zle. Má srdce ostré. Ako šabličku brúsenú na obidve strany.

— Jedenásť! — šepne Lucka maturantom, keď sa už s ním zvítala, a odbehne k Magdalénke. Nepatrí sa jej

pod mrúškajúcimi očami starého hájnika.

— Viem. Dvaja ho tam už dýchajú na lavičke pod jedenástym gaštanom. Majú šťastie, že kocúr z Jelenich brehov išiel s administrátorom lapať hlasu. Ved vieš, že budú volby?

— Aki dvaja? — prelakne sa Marek, nestarajúc sa o volby.

— Tebe poradím lepšiu skryšu: pod jedenadvadsiatym gaštanom! Lavičky tam niet, ale výhľad odtiaľ je zázračný. Sám tam sedávam keď strážim. Zafajčí nemáš?

Marek má. Fajčí zriedka. Ale dnes má i cigarety i cigaru. Dostal ju od otca do daru. Nehreš cigaretu nechce. Pri cigare zahreší od radosti.

— Otca tvojho! Kde si to vzal? Z toho je dobrá močka. A... čo chcem poviedať... jarabica ťa už čaká!

— Aká jarabica? — robí sa sprostým Marek.

— Somár! Mysliš, že neviem? Od jedenásťho gaštanu som ju vrátil. Poslala ma naproti, aby si nevlezol, kde nemáš čo robiť. Cigaru som si zaslúžil. Počul som, že si dokončil školu. Dopravil som tatenkovi aj mamenke. Zlé veci ich nadchádzajú... No, čo sa dívaš, sopoľoš? — odpľuje si Nehreš.

— Strýčko, — mäkne Marek, — prosím vás, nepovedzte nikomu!

— Chch! Akoby už celý svet nevedel...

Štefan Červík-Nehreš dá sa dolu Dlhými pustákm a Marek za pasekami kradne sa na určené miesto. Srdce mu bije ako kyjančka v tvrdom kláte. Najprv začuje hlas stehliká. Potom sa združka rozhrne trnkové šúnies. A keď je dnu, podá mu Lucka ruku.

— Vitaj, Marek! Gratulujem k maturite! Bol si s Nehrešom?

— Povedz to ešte krajšie!

— Tak ťa mám rád, že mi je až zle na svete! — vybuchne maturant.

— Povedz to ešte aspoň tri razy krajšie! — žiada nenašytné.

— Neviem to povedať. Musíš sa za mňa vydáť a sto rokov byť moja. Každý deň ti z toho poviem kúsok...

— Kus! — zaprosí Lucka.

— Tak kus.

Dievčenské ruky ovinnú sa okolo chlapcovej šíje...

Neskôr, tesne pod dvadsiatym prvým gaštanom prejde Magdalénka s Jožkom.

— Mysliš si, že sa vezmú? — opýta sa Marek, keď zašli.

— Pravdaže! — odpovie ona.

— A tatenko? Mysím, väš...

— Vyženú ho. Majú nás ešte osem: troch od mamenky — štyroch od Rebrov a jedného od macochy...

— A keby vedeli, že my dvaja?

— Už vedia, — povie Lucka.

— Uha! A teba navyženú? — trpne Marek.

— So mnou im bude horšie. Bojím sa, že to nedokážu. Keď sa im nepodarí s Jožom, sprobujú gazdovať so mnou.

— A ty čo? — vyzvedá sa chlapec smutno.

— Ja pôjdem s tebou!

— Lucka, povie Marek nežne, — dali by mi ta otec, keby som, povedzme, o tri roky prišiel k vám a vypýtal si ťa?

— Nie! — hnevá sa Lucka. — Odviazali by obe naše psie telce. Ty si ma nesmieš pýtať od tatenka, ale odo mňa...

— Pôjdem na vojnu. Ty skončíš gázdinskú školu a prídeš domov. Nájdú ti boháča, prisilia ťa vydáť sa za neho. Nehnevaj sa, ale ja sa bojím budúcnosti. U nás v dome všetci sa jej bojíme. Už sme tak vychovaní: večne len strach z neúrody, strach z nemoci, strach z dlužob. U nás sa nedá povedať, čo bude zajtra: možno hlad, možno verejná dražba... A vy ste bohatí. Podistáň, keď sa vráťte z vojny a nedostaneme službu, pripravte ma i chodiť na tovarich k vám...

— Aj to by nebolo zlé, — odtiahne sa Lucka, — aspoň by som ťa mala na očiach. Ale zabúdaš, že náš tatenko by ťa do roboty nevezali!

— Prečo? — skríkne Marek od jedu.

— Mohli by sa chváliť po okrese, že majú medzi kopáčmi aj maturanta!

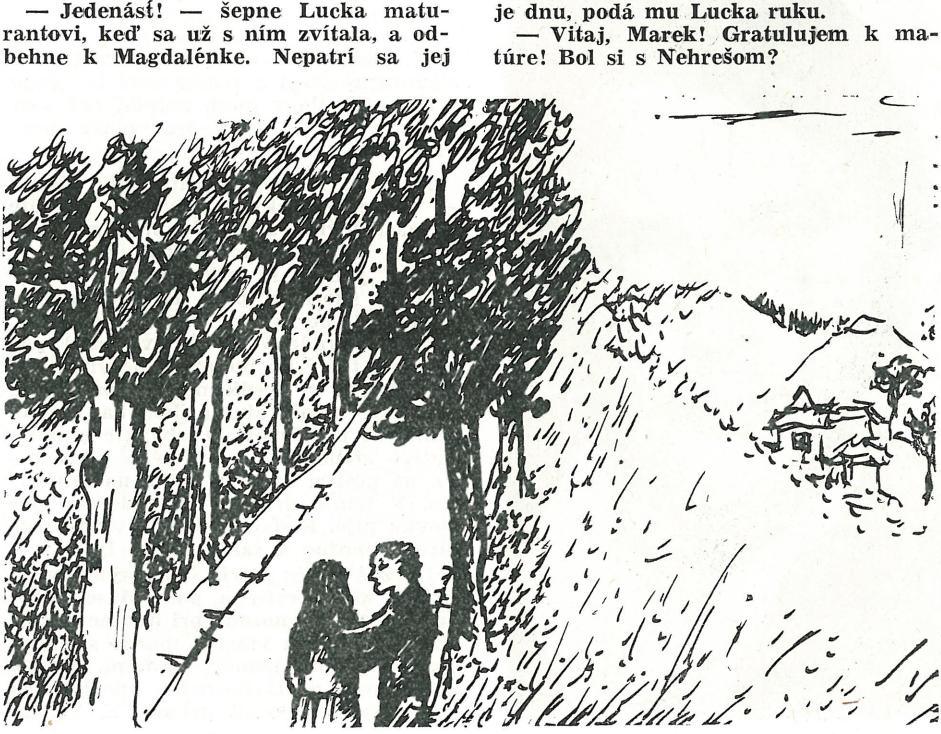
— Nevzali by ťa, ani keby si bol ministrom. Hnevaj sa na vás. Aja na teba sa jedujú. Mal si byť Bolebruchom, a si Habdža, preto! Ale nášmu Jožovi dávajú ťa za príklad. Pred mnou ťa hania, pred ním chvália. Neverili, že predtýž skolu — bez peňazí, vieš. A ty by si chcel k nim na tovarich, juj, ale ich nepoznáš!...

POKRAČOVANIE V BUDÚCOM ČÍSLE

ZIVOT 5

Cíloslo 9/1979

Ročník 22

HOSPODÁRSKA BILANCIA

Na júlovom zasadení Exekutívnej Vojvodského výboru PZRS v Novom Sáčku, ktorému predsedala tajomníčka VV Ewa Szalańska, zhodnotili doterajší hospodársky rozvoj a výsledky stranickej práce štyroch gmin z oblasti Podhala, Spiša a Pienin: Bukowiny Tatrzaskiej, Czorsztyna, Nižných Lapšov a Nového Targu. Spoločnou črtou týchto gmin je podobný hospodársky smer, akým je poľnohospodárstvo zamerané hlavne na chov, ako aj turistika a v nejkej miere domácka výroba.

Pokial ide o Bukowinu Tatrzasku, oddávna bol pre ňu priznačný najmä chov oviec, ktorý v posledných rokoch rapidne stúpol. V súčasnosti však došlo k situácii, že tento rast bude treba za brzdiť z ekologických dôvodov. Stále citelnejší je nedostatok pastvín. Zatial tu nevzniklo ani jedno kolektívne gaz-

dovstvo, ktoré by v značnej miere vyriešilo túto otázku. Dôležitým problémom, ktorý sa týka až piatich obcí v tejto gmine, je vybavovanie vlastníckych práv na gazdovstvá, čo postupuje veľmi pomaly. K súčnym potrebám patria tuny zároveň výstavba firiálnej základnej družstva rolníckych krúžkov, čo by prispelo k značnému zlepšeniu služieb tunajším rolníkom.

V czechotsknej gmine rolníci predávajú štátu poľnohospodárske produkty priemerne za ok. 23 tis. zlých ročne na jedno gazdovstvo. Úspešne sa tu realizuje kontraktáne plány, najmä pokial ide o jatočný dobytok, ktorého výkup sa spravidla prekračuje. Zase na druhej strane sa v obciach tejto gmine zaznamenalo pokles vo výkupe mlieka.

V nižnolapšanskej gmine, ku ktorej patria väčšina spišských obcí, je prie-

merná veľkosť gazdovstiev jedna z najväčších v celom Nowosądzskom vojvodstve. Aj tu sa v posledných rokoch, podobne ako v gmine Bukowina Tatrzaska, veľmi prudko rozvinul chov oviec. Je to aj výsledok lepšieho obhospodárenia niektorých malovýnosných pastvín napr. v Kacvíne, Nižných a Vyšných Lapšoch, Falštine atď. Súčasne však, podobne ako v niektorých iných gminách, poklesol o niečo stav dobytka a ošpijaných. Hodno poznamenať, že v mnohých tamojších obciach sa postupne začína rozvíjať špecializácia poľnohospodárskej produkcie a každý rok pribúda niekoľko takých gazdovstiev.

Najväčšia v tejto štvraci je nowotarská gmina. Má už, ako sa hodnotí, 61 rôznych špecialistických gazdovstiev. Zo živočisnej produkcie sa tu tak tiež rozšíril predovšetkým chov oviec, ale na druhej strane sa čoraz viac pociťuje nedostatok pastvín. Hole v Durštine, Novej Belej, Děbne a Dlugopoli už pomaly nestačia pre všetky ovce, ktorých počet dosahuje ok. 9 tis. kusov.

K problémom, ktoré sú spoločné pre tieto štvrace, patrí aj cítelný nedostatok cest, najmä hospodárskych. Na dôvažok mnohé z tých, ktoré existujú, vyžadujú si generálnu opravu. Všeobecne možno konštatovať, že sú tuna priam nevyhnutné hospodárske investície. Osobitnou otázkou je výstavba czechotskej priehradnej a všetky starosti, ktoré s tým súvisia. Táto inač veľmi potrebá investícia zatiaľ spôsobila istý pokles turistického ruchu na Spiši, hlavné obmedzením prístupu do tejto malebnej oblasti.

Pokial ide o politickú prácu meranú konkrétnymi výsledkami, o. i. rastom straničkých radov — hodnoti sa ju dobre. Avšak eto stále nie sú rolníci z týchto oblastí dostatočne zastúpení v PZRS, snáď okrem Bukowiny Tatrzaskej, kde práve oni už roky tvoria najpočetnejšiu skupinu. Vysoko sa hodnotí prácu aktívou ideologickej fronty a vybraných spoločenských a hospodárskych organizácií.

Spr. J.S.

SLOVAN BRATISLAVA CHZJD

Futbalová sezóna je už v plnom prúde. Ligové mužstvá majú za sebou niekoľko kôl, zároveň začínajú európske pohárové súťaže (19.IX.), ako aj posledná fáza kvalifikácií o postup na majstrovstvá Európy. Pripomeňme, že favoritom V. kvalifikácie skupiny sú futbalisti ČSSR, ktorí vedú bez straty bodu pred Francúzskom, Švédskom a Luxemburskom. Veľkou oporou mužstva ČSSR boli a sú hráči Slovana Bratislava, ktorí chceeme dnes predstaviť.

Vznik športového klubu, v ktorom tradiciach pokračuje dnešný Slovan, sa spája so vznikom samostatnej Československej republiky. Bolo to 19. mája 1919. Novootvorený klub, ktorý dosiahol meno ŠK Bratislava, mal za začiatku svoje hrisko v zadunajskej časti mesta — Petržalke. Svetva prešli 3—4 roky, a už sa stal rovnocenným súperom vtedy populárneho PTE a iných klubov. Keď na dôvodek porazil zanedlho znamenitú pražsku Slaviu (3:2), začal mať autoritu nielen na území Slovenska. V predvojnovom období sa preslávil hlavne v amatérskych súťažiach. Dyakrát, a to v r. 1927 a 1929, vyhral titul amatérskeho majstra ČSR. Vyvrcholením jeho amatérskej éry bol rozdrvenie v r. 1929 popredného profesionálneho mužstva Anglicka Newcastle United 8:1.

Najslávnejšie obdobie v dejinách tohto klubu nastalo však po oslobodení Československa v r. 1945. Zaradil sa medzi ligovú elitu a dosiahol i nejeden medzinárodný úspech. Trikrát sa stal víťazom Československého pohára a viačkrát majstrom ČSSR. Hral pod niekoľkými názvami: Sokol NV Bratislava, Slovan ÚNV a od r. 1961 Slovan Bra-

tislava CHZJD, keď patronát nad klubom prevzali Chemické závody Juraja Dimitrova. Hned na začiatku II. svetovej vojny sa klub prestahoval z Petržalky na Tehelné pole, kde v 50-tých rokoch vznikol nový štadión, ktorý po nedávnej modernizácii patria k najväčším v ČSSR.

V radoch bratislavského celku hralo mnoho vynikajúcich futbalistov, ktorí úspešne vystupovali i v národnom mužstve. Patrili k nim o. i. brankár Schröif a obranca Popluhár — hrali v mužstve, ktoré na MS v Chile v r. 1962 obsadilo druhé miesto. Z ďalších hodno spomenutí: Vičana, Pažického, Baláža, Molnára, Jokla, bratov Zlochovcov atď. V roku 1976 v reprezentačnom mužstve hralo až 7 hráčov Slovanu a majú nemalý podiel natom, že ČSSR vybojoval titul majstrov Európy.

Popri znamenitých výsledkoch v domáciach súťažiach i pohároch, pekné úspechy dosiahlo bratislavské mužstvo i na medzinárodnom kolbišti. K najväčším patria víťazstvo Slovanu v súťaži o Pohár víťazov pohárov v roku 1969, ako aj šesťnásobné víťazstvo v skupinách Interpoháru. Úspešne si počíhal aj počas zájazdu do Južnej Ameriky, kde z ôsmich zápasov s poprednými tamojšími celkami vyhral šesť a jeden hral nerozhodne.

V súčasnosti kostru mužstva Slovana tvoria nasledujúci hráči: Mana — Černil, Ondruš, J. Čapkovič, Gögh — Bojkovič, Varadín, Hodúr, J. Novotný — Masný, Švehlík, Takač. Je to veľmi vyrovnaný kolektív, ktorý má všetky predpokladá zasiahnuť do boja o majstrovský titul.

JÁN KACVINSKÝ

Hviezdy svetovej estrády

Je to britská skupina ktorá patria k najväčším fenoménom mládežnickej hudby. Vystupujú v nej štvria hudobníci: Naddy Holder (spev, gitara), Dave Hill (gitara), Don Powell (bicí nástroj) a Jimmy Lea (gitara). V tomto zložení začali hrať už v polovici šesťdesiatych rokov, najprv ako The in-Betweens, potom ako Ambrose Slade a napokon jednoducho Slade. Čoskoro vzbudili záujem najmä dynamičnosťou svojich skladieb, takých ako: Cos I Luv You, Mama Weer All Crazee Now, Gudbuy T'Jane, Take Me Bak'ome, Cum On Feel The Noize, Skweez Me Pleeze Me a iné, ktoré však trochu šokovali jazykovou ignoranciou. Spievali ich totiž slangom zrozumiteľným iba mládeži. Rovnako šokujúce boli aj ich koncerty, alebo skôr „hudba na pozoranie“, plná podivných svetelných, kostymologických a dokonca pyrotechnických efektov.

Neskôr sa skupina vrátila k spisovnej angličtine. Už prvý šláger z tohto ob-

SLADE

dobia My Friend Stan si získal veľkú obľubu v mnohých krajinách, ba aj na americkom kontinente. Polovicu roku 1974 strávili Slade pri nakrúcaní filmu Flame. Z neho pochádza aj ich balada Far Far Away, ktorá tak tiež sugeruje zmenu hudobného smeru skupiny. Vrátila sa k svojmu silnému rytmu v takých nahrávkach ako: Lets Call It quits, Nabodys Fools, Slady Alive, Slaye a iné.

Istý čas bola skupina Slade v úzadí, najmä keď sa na svetových estrádach presadili také hviezdy ako Boney M. alebo ABBA. Ale v posledných rokoch jej popularita začala opäť stúpať. Vlani, v súvislosti s futbalovými majstrovstvami sveta v Argentíne uviedli šláger Give Us A Goal, ktorý sa stal neoficiálnou hymnou Mundialu, aj keď sa ho Anglicko nezúčastnilo. Všeobecne sa o nej hovorí, že je to jedna z najcharakteristickejších skupín novej britskej vlny „pop music“ sedemdesiatych rokov.

naša foto-hádanka

Naša snímka predstavuje vynikajúceho divadelného a najmä filmového francúzskeho herca. Hral v takých filmoch ako: Rocco a jeho bratia, Borsalino, Gepard, Diabol a desatoro, Zatmenie, Čierny Tulipán, Melódie podzemia, Zorro, Dobrodruhovia, Smrť skorumpovaného človeka, Verná manželka atď. Napište nám jeho meno a pošlite do redakcie.

V Živote č. 7/79 sme uviedli snímku známeho slovenského herca Jozefa Krone. Knihy vyžrebovali: Angela Luková z Malej Lipnice, Jozef Cabaj z Lodzi a Janina Milewská z Lublina.

ON A ONA

M.K. Bola som viackrát pozvaná na slávnostný obed a zistila som, že všade podávali jedlá v inom poradí, než som bola zvyknutá. Platí tu nejaké pravidlo?

Malo by sa postupovať podľa zásady — od jedál lahlkých k fažím. Poradie je nasledovné: aperitív, predkrm, polievka, hlavné jedlo, príkrm, dezert.

Pred jedlom sa pije aperitív, napr. vermut, sherry a pod. na povzbudenie chuti. Aperitívom sa neprispíja. Predkrm studený sa podáva pred polievkou, teply po polievke. Servíruje sa najčastejšie s predkrmovým príborom, ktorý je menší ako príbor na hlavné jedlo. K predkrmu sa obvykle podáva pečivo alebo chlieb. Polievka sa podáva na tanieri alebo v šálke na tanieriku. V tomto druhom prípade sa polievku pije. Keďže to nie je všade rozširované, možno k šálke pridať lyžičku.

Hlavné jedlo: patria sem najmä rôzne druhy mäsa, ryby a pod. Mäso okrajujeme z kostí nožom, pri hydine a najmä drobnejšom vtáctve možno si v domácom kruhu pomôcť prstami, ale na oficiálnych a slávnostných obedoch sa má rozhodne použiť príbor. K rybam

sa podáva zvláštny príbor — nôž má tupé ostrie, lebo slúži nie na krájanie, ale na zoškrabovanie mäsa z kostí. Keď taký príbor nemáme, možno podať dve vidličky. Zemiaky, zelenina a iné mäkké jedlá sa nekrájajú nožom, ale vidličkou, ktorá — ak je toto jedlo samostatným chodom, teda bez mäsa — sa servíruje vpravo.

K obedu patria spravidla dezert, teda napr. kompot, ovocie, zmrzlina alebo mûčenik, ktorý sa servíruje buď s dezertnou lyžičkou (ak je mûčenik veľmi mäkký) alebo s dezertnou vidličkou. Kompoty sa podávajú v kompotóvej miske s tanierikom, na ktorý odkladáme lyžičkou kôstky. Medzi jedlom možno pit rôzne nápoje (ovocné šťavy, víno, pivo, minerálku a pod), ale predtým si servítkou treba utrieť ústa, aby na pohári neostal odtačok z jedla. Každý nápoj sa pije z osobitného pohára. Keď ide o víno platí zásada, že biele víno sa podáva k lahlkým mäsám (hydina, ryby) a malo by byť schladené na ok. 12 stupňov. Zase červené víno sa pije k tzv. tmavým mäsám (hovädzie, bravčové, zverina) a malo by mať ok. 18 stupňov. Po ukončení celého menu sa podáva čierna káva. Po osladení nemalo by sa však kávu chutnať lyžičkou — tú odkladáme na tanierik.

TETA DORA

ZÁŘÍ — SEPTEMBER

1.IX.1939 ve 4,45 hod. ráno armáda hitlerovské říše zaútočila bez vypovězení války na Polsko z moře, na pevnině i ze vzduchu. Tím okamžikem, 1. září 1939, se začala dlouhá druhá světová válka s tragickými následky.

Německé ozbrojené síly, které zaútočily na Polsko, měly 65 divizí, v tom 11 divizí obrněných a mechanizovaných, 2 vzdušné floty a námořní flotu „Ost“, celkem asi 1,85 milionu vojáků, asi 10 000 děl a moždířů, 2800 tanků a 2085 letadel. Útok na Polsko byl zahájen současně ze Slezska, Východního Pruska a Západního Pomořanska a také z území Československa obsazeného Němcemi.

Polko čelilo nepříteli na 1600 km dlouhé frontě 39 pěšími divizemi, 11 brigádami kavalerie, 2 obrněnými motorizovanými brigádami a 7 operačními skupinami s celkovým počtem ani ne milionu vojáků, vyzbrojených zhruba 4300 děly, 880 tanky hlavně lehkými a průzkumnými a obrněnými vozidly a asi 400 letadly. V důsledku opoždění mobilizace se pouze asi 70 procentum těchto sil podařilo dosáhnout plné bojové připravenosti. Očekávaná ofenziva západních spojenců proti Německu, která měla odlehčit polskou frontu, se neuskutečnila, ačkoliv V. Británie a Francie 3. září vypovědely Německu válku. Polko, militárně slabší a osamocené, se 35 dní hrdinně bránilo a vedlo nerovný boj se silným a bezohledným nepřitem, který měl kvantitativní i kvalitativní převahu vyzbrojení a technického vybavení a také silné ekonomicko průmyslové závěry.

První týden německé agresy se vedl tzv. pomocný boj o linii obrany, zakončený jejím prolomením; polská vojska se s velkými ztrátami stahovala do středu země. 8. září se německá vojska přiblížila k Varšavě, která — odříznutá od zbytku země — se bránila do 28. září. V největší bitvě zářijové kampaně nad Bzurou byly polské armády „Poznaň“ a „Pomorze“ pod velením gen. T. Kutrzeby po počátkem úspěchu rozbité. Pouze některým jednotkám se podařilo probrokovat se přes německé obklíčení a dostat se do tvrze v Modlině a do Varšavy. 16. září německá vojska, postupující na východ, obklíčila poslední větší polské jednotky na Lublinskou. V důsledku postupování německých vojsk k západním hranicím SSSR sovětská armáda vesla 17. září na území západní Ukrajiny a Bílé Rusi, aby chránila ukrajinské a běloruské obyvatelstvo před hitlerovskou okupací. 17. září členové polské vlády a vrchního velení opustili zemi a odjeli do Rumunska, kde byli internováni. Dál se bránily už jenom obklíčené jednotky Polští armády hlavně ve Varšavě, Modlině (padl 29. září) a na Helu, kde se udržely do 2. října. Poslední bitvou Polští armády ve válce 1939 byla bitva vojenského soustředění gen. Kleeburga 2. — 5. října u Kocku.

Ztráty Polští armády činily 66 tisíc padlých, 133 tisíc raněných, přes 400 tisíc zajatých. Němci ztrátili 45 tisíc padlých a raněných vojáků, 993 tanky a obrněné automobily, 697 letadel a zhruba 370 děl a moždířů a přes 11 000 motorových vozidel.

Následkem vojenské porážky v 1939 Polko ztrátilo nezávislost, ale boj proti uchvatiteli pokračoval a to v okupované zemi i na všech frontách druhé světové války, až k účasti lidového Polštího vojska po boku Sovětské armády ve vítězství nad rozbitou hitlerovskou říší.

1.IX.1944. Vrcholný orgán národněosvobozenecího boje na Slovensku — Slovenská národní rada, na svém prvním legálním zasedání v sídle SNP — Banské Bystrici, vyhlásila obnovení Československé republiky a přezvala zákonodárnu, vládní a výkonnou moc na osvobozeném povstaleckém území.

2.IX.1945 v 10,30 hod. tokijského času ministr zahraničních věcí Japonska Shigemitsu a zástupce ozbrojených sil gen. Umenzu podepsali na palubě amerického křižníku Missouri v Tonkinském zálivu akt bezpodmínečné kapitulace císařství před vítěznými velmocemi. Tak byla uzavřena poslední kapitola druhé světové války, kterou vyvolal před šesti lety útok hitlerovského Německa na Polko.

3.IX.1939. V Polku byl vydaný dekret o utvoření Legie Čechů a Slováků v Polku.

6.IX.1944. V Polku se začala pozemková reforma; přes milióny zemědělských rodin obdrželo půdu.

6.IX.1944. Do osvobozenecích bojů o polské město Przemyśl byla nasazena 2. československá paradesantní brigáda utvořená v SSSR.

8.IX.1944. Začátek bojů sovětských vojsk a 1. československého armádního sboru v SSSR o Dukelský průsmyk.

9.IX.1944. Osvobození Bulharska, počátek socialistického rozvoje bulharského národa, státní svátek BLR.

14.IX.1944. Sovětská a polská vojska osvobodila Prag, varšavskou čtvrt na pravém břehu Visly.

30.IX.1938. Chamberlain a Daladier podepsali jménem svých vlád zrádnou dohodu s Hitlerem a Mussolinim o odstoupení československého pohraničního území německé říše a tím počátek okupace Československé republiky hitlerovským Německem.

ANDREJ PLÁVKA

Materčina

Za celý život som z tvojich hlbín málo vydoloval hladajúc v trýzni mučivej na každú báseň vyhriebsť pravé slová, čo ostali by nažive

i dávno po mne v príbytku verša ako zvestovanie o tvojej krásse, trvácej, aby tie slová z ticha vykresané zaklopiať mohli na srdce,

čo žije všade, v ľudoch i veciach, dychtí len po slove tom pravom, čo ho preberie, keď iba ním o sebe pravdu povie jak sladký šepot matere.

Bez teba isto ľudia i veci ostali by nemé, brat by bol cudzí bratovi — bez teba lásku k milovanej žene najsladšie ktože vysloví?

slovník Života (61)

POĽSKY SLOVENSKY ČESKY

fabula	dej	děj	farbować	farbiť	barvit
fachowiec	odbor	obor	farmacea	lekárnik	lekárnik
fachowy	odborník	odborný	farmacja	lekáriectvo	lekáriectví
facjata	odborný	odborný	farmer	farmár	farmář
fajerwerk	manzarda	mansarda	farsz	plnka	nádivka
fajka	ohňostroj	ohňostroj	fartuch	zásterka	záštěra
fajtlapa	fajka	fajka	fasada	fasáda	fasáda
fakultet	farbák	nešika	facy-	fascinácia,	fascinace,
fala	fakulta	fakulta	nacja	okúzlenie	okouzlení
falisty	vlna	vlna	fasola	fazuľa	fazole
falochron	zvlněný	zvlněný	faszerovać	plníť, nadívat	plnit, nadívat
falowač	vlnolam	vlnolam	faszysta	fašista	fašista
falowy	vlnit sa	vlnit se	faszystowski	fašistický	fašistický
falsyfikat	vlnový	vlnový	faszyzm	fašizmus	fašismus
falda	falzifikát	padělek	fatyga	námaha	námaha
faldzisty	záhyb	záhyb	fawo-	oblíbenec,	oblíbenec,
falsz	plný záhybov	plný záhybů	ryt	favorit	favorit
falszowač	faloš, podvod	faleš, podvod	fe-	horúčka,	horečka,
falszowaciec	falošovat	falošovat	bra	zimnica	zimnice
familia	falošník	falošník	fechmistrz	šermiar	šermíř
familiarne	dôverne	dôverne	fechtunek	federácia	federace
familijny	rodinný	rodinný	federacyjny	federálny	federální
fanatyczka	fanatička	fanatička	felczer	ranhojič	ranhojič
fanatyk	fanatik	fanatik	feler	chyba, vada	chyba, vada
fant	záloh	fant, zástava	felieton	fejtón	fejeton
loteria	vecná	věcná	ferie	prázdniny	prázdniny
fantowa	lotéria	loterie	fertyczny	živý, obratný	živý, obratný
farba	farba	barva	ferwor	zápal, nadšenie	zápal, nadšení
farbiarnia	farbiareň	barvírna	feryjny	prázdninový	prázdninový

UZNANIE ZA ZÁSLUHY

Ako sme už písali v minulom čísle, pri príležitosti 35. výročia ľudového Poľska Štátne radá PLR udeľila najzaslúženejším aktivistom našej Spoločnosti vysoké štátne vyznamenania. Zároveň na slávnostných zasadaniach gminných národných výborov boli viačerí krajanskí aktivisti KSČaS zo Spiša a Oravy vyznamenaní odznakmi Zaslúžilých činiteľov FNJ, Zaslúžilých kultúrnych činiteľov, Zaslúžilých pre polnohospodárstvo, pre vojvodstvo a inými vyznamenaniami.

Vyznamenania v sídle Celopoľského výboru Frontu národnej jednoty vo Varšave odovzdal podpredseda CV FNJ s. Wit Drapich. Slávosti sa zúčastnili: zástupca Administratívneho oddelenia ÚV PZRS s. Kazimierz Mamak, riaditeľ Spoločensko-administratívneho odboru Ministerstva vnútra s. mgr. Jerzy Zaremba, náčelník tohto odboru s. Stanisław Jermak a predstaviteľka Departementu kultúrnych domov, knižníc a regionálnych spoločností Ministerstva kultúry a umenia s. Henryka Mossakowska Mazany.

Na slávnostnom stretnutí v sídle Vojvodského úradu v Nowom Sączi, vyznamenania odovzdal nowosądzský vojvoda s. Lech Bafia.

Prinášame zábery z týchto slávností.

Nowosądzský vojvoda s. Lech Bafia odovzdáva Gavaliersky kríž Radu obrodenia Poľska kr. Augustinovi Bryjovi

Kr. Andrej Fula obdržíava Bronzový kríž za zásluhy

Podpredseda Celopoľského výboru FNJ s. Wit Drapich blahožela kr. Jánovi Molitorisovi k vyznamenaniu Gavalierskym krížom Radu obrodenia Poľska

Snímky: CAF-Dabrowiecki a S. Šmierciak

Kr. Jozef Bryja obdržíava Zlatý kríž za zásluhy

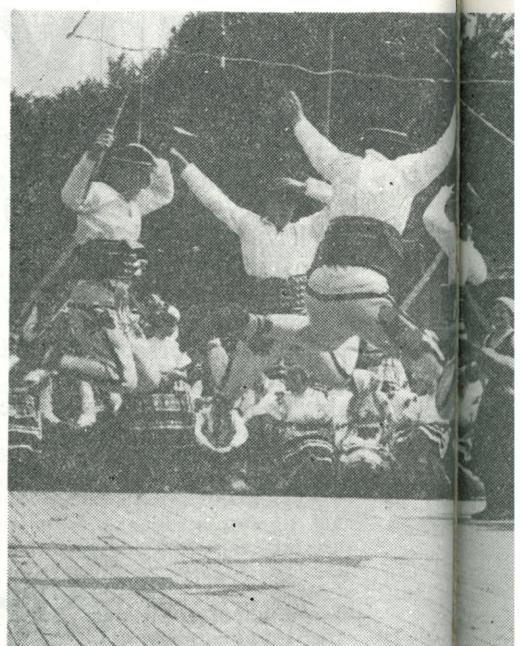

Kr. Andrej Kucek obdržíava Strieborný kríž za zásluhy

Veľký záujem tisícov divákov v amfiteatre vzbudzovala vystúpenie na scéne

NAŠI POD POŁANOU NA DETVE

stáva sa aj takto...

ZRIEDKAVÝ DAR MORA. Sovietski rybári ulovili pri Kurilských ostrovoch obrovskú morskú korytnačku vážiacu vyše 300 kg. Zviera priplávalo do tejto oblasti pravdepodobne až z tropických morí v teplých vodách morského prúdu. Siedmi muži len s námahou vytiahli korytnačku na palubu. Obrovský pancier mohutného obyvateľa teplých morí sa stal cenným exponátom morského múzea.

MINI-MISS. To sa môže stať iba v Amerike! Sesäročná Charlotte Carrová z Ypsilanti v štáte Michigan je — dalo by sa povedať — kráľovnou krásy z povolania. Po prvýkrát získala titul najkrajšieho dieťaťa, keď mala štyri roky. Dostala odmenu a pohár, ktorý na jej vlastnú žiadosť postavili na krbe v dome Carrivecov. Odvtedy malá Charlotta sa zúčastňuje všetkých možných súťaží na najkrajšie dieťa — a takých súťaží je v Amerike množstvo: vypisujú ich výrobcovia mydla pre

deti, ovosených vločiek atď., ako aj rôzne spoločnosti. Mala „miss“ nazbierať už obrovskú kolekciu 135 pohárov a iných pamiatok, čo samozrejme dievčatko úplne prevrátilo v hľavičke. Prednedávnom bola Charlotta, akoby skutočná ozdoba štátu Michigan, pozvaná na hostinu ku guvernérovi Williamovi Milikenovi. Malá krásavica sa bez ostýchania hodila guvernérovi okolo krku, bozkala ho a koketne sa ho spýtala: Ako sa vám páčim? Guvernér bol vraj celkom zarazený... Na snímke: mini-miss.

MALOVRAVNÍ JAPONCI. Istý časopis pre ženy vydávaný v Tokiu usporiadal prednedávnom medzi vydatými čitateľkami anketu, týkajúcu sa rôznych podrob-

ností ich každodenného rodinného života. Z tejto ankety sa o.i. dozvedáme, že priemerný Japonec venuje na rozhovor so svojou manželkou nie viac ako 30 minút denne. Anketa však nezistila, kolko času denne venuje japonská manželka na dohováranie manželovi.

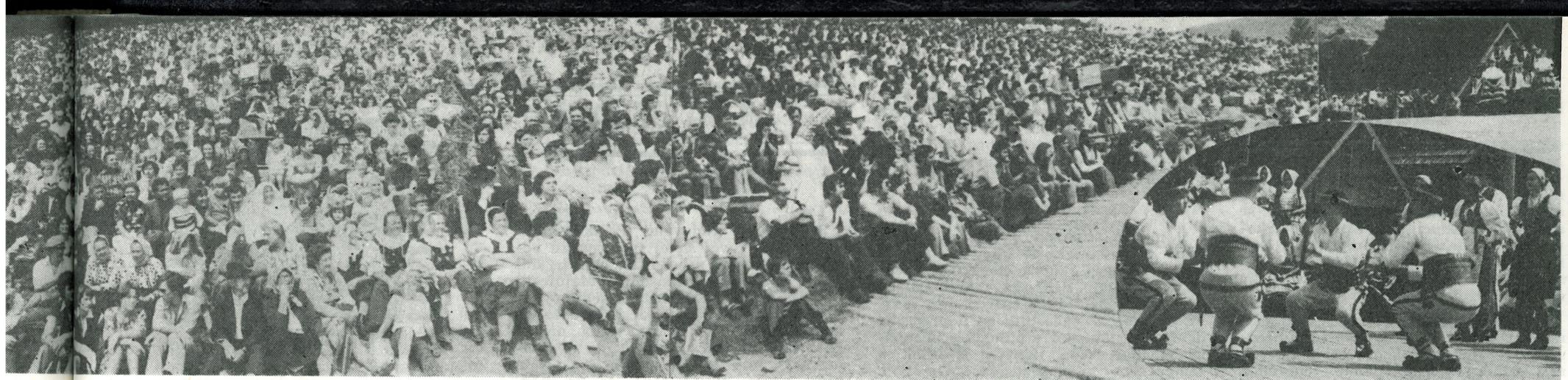
GARY GRANT, známenitý, dnes už 75-ročný hollywoodský herec, známy v úlohach milovníkov, v roku 1966 verejne vyhlásil, že má už dosť filmu a najmä úloh rozkošných „sukničárov“. Teraz, po 13 rokoch, Gary Grant poruší slovo, ktoré si sám dal. Prijal úlohu vo filme Night work, ktorý natáčajú podľa románu Irvinha Shawa. Hrá tam staršieho, bohatého a stále rozkošného pána, ktorý sa nesmierne páči dievčatám. Grant sa takto ospravedlňuje: Nuž, musel som priať túto úlohu, lebo nemôžem pozeráť, ako moji mladí priatelia kazia ľubostné scény. Ja mám sice 75 rokov, ale robím to ovela lepšie.

136 ROKOV. Najstaršia Afričanka s dokázaným dátumom narodenia — Lena Jantjesová z Južnej Afriky má už 136 rokov. Jej recept na dlhý život navrhuje plnú ascézu, nefajčiť, nepít, žiť ďaleko

od dobrodení priemyselnej civilizácie ještě rastlinné jedlá.

SKORO MANŽELSTVÍ: téměr dva miliony Američanů žijí v konkubinátu, tedy během formálního sňatku. Je to dvakrát více než před 10 lety. Podle odhadu expertů asi

amfiteátr budilo vystúpenie nášho súboru

Vrele privítali tisice divákov detvianského amfiteátru krásny a zaujímavý folklórny program českých a slovenských súborov z rôznych krajín sveta. Spontánny potlesk sprevádzal vystúpenie spojeného súboru MS KSCaS z Novej Belej a Jurgova a krajanských súborov: Naděje z Paríža, zo Sinteu a Nadlaku z Rumunska, z Csömeru a Nagycesrekeszu z Maďarska, zo Staréj Pazovej a Daruvaru z Juhoslávie, z Pittsburghu zo Spojených štátov severoamerických a z Toronto z Kanady.

Na Detvu pod Poľanou prišli na pozvanie Matice slovenskej, aby v rámci veľkého XIV. stredoslovenského folklórneho festivalu, v programe nazvanom Krajanča posiedka srdceľne pozdravili starú vlast a zároveň tancom, spevom, a slovom ukázali, ako doma pestujú slovenskú, českú a regionálnu kultúru, svoje talenty a temperament.

Náš súbor vo svojom spevácko-tanečnom programe predviedol dňa 15. júla tr. na Detve goralskú pieseň, Mala ja frajera, Jo sé chlopek, mazura, zbojnícky tanec a polku. Potom sa zúčastnil krajanskej besedy, ktorú usporiadal predseda CÚZ s. Jaromír John v Martine, prehliadol si niekoľko slovenských miest, navštívil Bratislavu a úspešne vystúpil v Senci. V súbore učinkovalo osem párov z Jurgova, osem z Novej Belej a päťčlenná kapela pod vedením Jozefa Mirgu, nepohybne najlepšia v celom krajanskom programe. Nad prípravou a vykonaním programu starostlivo bdeľa promovaná choreografička Alžbeta Lalková zo Žiliny. Súbor viedla kr. Anna Mačičáková za spolupráce s kr. Františkom Šoltýsom. Za predsedníctvo ÚV KSČaS sa programu Krajanča posiedka zúčastnil red. Adam Chalupec.

Foto: F. Lašut a I. Chalupec

DETVA

KRAJANČA

zácie a procent dvojic od 20 do 30 let žije ve skandinávských zemích bez sňatku. Týká se to samozrejme trvalých soužití mužů a ien s dětmi a společným majetkem.

Tyto dvojice vstupně uzavírají jakousi smlouvu, která předem vylučuje spory o majetek a děti v případě rozluky. Podle sociologů jsou takové svazky již institucí a její vzestupnou tendencí. Z příčin takové volby soužití dvojic lze na prvním místě uvést obavy z rozvodového řízení v případě zákonného manželství, dále neupravené životní poměry (hlavně trvání předcházejícího manželského svazku) a také daňové zákony, které v mnoha zemích zvýhodňují svobodný stav.

SENTIMENTÁLNA AFRODITA. Ursula Andressová, medzinárodná filmová hviezda narodená vo Švajčiarsku, získala akoby oficiálne potvrdenie, že je jednou z najkrajších žien na svete. Vo filme Clash of Titans (Boj titánov) hrá bohyňu krásy Afroditu. Jej partnerom je sám sir Laurence Olivier, veľký anglický herec v úlohe Dia. Ostatne herečka považuje túto filumu za skutočnú poetu, keďže doteraz hrala najčastejšie v umelecky nevelmi náročných filmoch.

Keď pri príležitosti svojej Afrodity Ursula Andressova rozprávala s novinármi, povedala: Vždy robia zo mňa vampíra

nebezpečného pre mužov, zatial čo v skutočnosti som úplne iná: romantická, verná, pokorná a sentimentálna... Počas roz-

hovoru hviezda bez prestania kreslila srdiečka, ktoré sú jej oblúbeným znakom. Aj zo šperkov najradšej nosí srdiečka: zlaté, strieborne, briliantové, srdiečkami zdobí svoje šaty a porcelán, dokonca na dverách jej domu je malé srdiečko. A ešte jedno vyznanie urobila 43-ročná hviezda: Krásu, slávu a bohatstvo teoreticky uľahčujú štastie. Ale muži vo filmové hviezde vidia čosi ako svoj reklamný štíť a ženia sa s obyčajnými, nemápnadnými dievčatmi. Veľmi často, práve z toho dôvodu, som preklinala svoju kariéru... Na snímke: Ursula Andressová

PRETEKY OSÍPANÝCH. Moje osípané sú najrýchlejšie na svete — chváli sa so zdôvodnenou hrdosťou Roy Holding, obyvatel amerického štátu Illinois.

Ošípané tohto 52-ročného farmára sú pravdepodobne jediné na svete, ktoré sa zúčastňujú pretekov. Treba však uznáť, že preteky osípaných, ktoré pravidelné organizuje Roy Holding, reklamný agent istej továrne na výrobu potravín, majú veľký úspech a vždy zaistenú obrovskú frekvenciu. Napríklad na posledné preteky zorganizované pri príležitosti polnoodhodárskej výstavy štátu Illinois, prišlo skoro päťdesiatisíc divákov. Vyše polovica z nich si vsadila na svojho „koňa“ — ošípanú.

stává se i toto...

Počas prípravy ošípaných na preteky Roy Holding využíva známu teóriu podmieneného reflexu. Zvieratá štartujú na zvuk zvonu a v cieli ich čakajú koryta plné chutného krmív.

TROCHU DEHTU KRÁSE PROSPÉJE! Tvrdí to angličtí odborníci na kosmetiku na základe laboratóriových výzkumov. Přídavok jehličnaté smúly zkvalitňuje vlasové šampóny. Smúla vytvára na vlasach jemný ochranný povlak, činí je lesklé a usnadňuje česání.

NEJMЛАДШІ БАБІЧКОУ В ІТАЛІЇ Je Angela Sortintinová z Mesiny. Ve čtrnácti letech se jí narodila dcera a nyní její čtrnáctiletá dcera má syna.

ZELOV

20. července zasedal Městský a obecní národní výbor v Zelově s MV a OV Jednotné národní fronty. Zasedání se zúčastnili zástupci VV PSDS z Piotrkowa Trybunalského: tajemník Wł. Stefański, vedoucí adm. oddělení Jan Słomkowski a vedoucí zdravotnického oddělení R. Żukowski.

V zahajovacím projevu první tajemník MV a OV PSDS v Zelově a předseda NV Józef Tosik hovořil o 35. výročí vzniku Polské lidové republiky. Obsáhlý referát o zelovských investicích a výsledcích a také o předání věřejnosti dokončeného rekreacního střediska na Patykách přednesl náčelník města St. Baranowski.

V závěrečné části zasedání byla zasloužilým Zelovanům předána státní vyznamenání a odznaky. Členové naší KSCaS v Zelově — tajemník OV a dopisovatel Života WACŁAW LUŚCIŃSKI, člen OV KAREL POSPÍŠIL a z Varšavy zástupce šéfredaktora Života MARIAN KAŚKIEWICZ obdrželi odznaky „Zasloužil se o Piotrkowské vojvodství“ a krajan JIŘÍ POSPÍŠIL z Ignacova zlatý odznak „Zasloužilý pracovník zemědělství“.

Všem vyznamenaným blahopřál tajemník VV PSDS s. Wł. Stefański, který také všem přítomným poděkoval za práci pro stranu, pro dobro a rozkvět Zelova a přidružených obcí. Také redakce všem vyznamenaným srdečně blahopřeje.

V novém středisku Praktické hospodyně v Kościuszковě ulici se konala schůze dozorčí rady a členských výborů Obecního družstva „Samopomoc Chłopska“, již řídil předseda doz. rady. M. Szymorek. Zúčastnil se jí předseda družstva Stanisław Chojnacki, obchodní místopředseda Henryk Woźniak a zemědělský místopředseda Grzesiak. Členky spolku Praktická hospodyně připravily pro všechny účastníky velmi milé a chutné pohostění.

V souvislosti s generální opravou klobouny zelovské KSCaS, která v prosinci minulého roku vyhořela, výbor oddílu v Zelově nemohl pro mimořádně nepříznivé počasí v minulém měsíci dokončit ve stanovené lhůtě všechny práce. Již je hotová střecha ze zinkového plechu, ale nutno ještě nově omítouny stropy, opravit okna a pak celý vnitřek vymalovat.

WACŁAW LUŚCIŃSKI

Skupina učiteľov slovenčiny z Poľska počas pobytu na jazykovom kurze na Slovensku

UČITEL'SKÝ KURZ

Od 9. do 22. júla t.r. v priestoroch Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Trnave bolo veľmi rušno. Zíšlo sa tu okolo 70 učiteľov materinských, základných a stredných škôl z Maďarska, Poľska, Rumunska a Juhoslávie na tradičnom letnom kurze slovenského jazyka. Každá skupina učiteľov zo socialistických štátov mala svojho vedúceho. Našim vedúcim bol mgr. Jan Jagla, krajský školský inšpektor z Nového Targu. Organizátorom kurzu bol už po štvrtý raz Ústredný ústav pre vzdelávanie učiteľov v Bratislavе.

Hlavným cieľom kurzu bolo zlepšenie ústneho a písomného vyjadrovania sa účastníkov z hľadiska slovnnej zásoby,

gramatickej a pravopisnej správnosti, oboznámenie sa s aktuálnymi problémami výchovy mládeže a modernizácie vyučovacieho procesu. Na zájazdoch a exkurziách učitelia slovenského jazyka zo zahraničia poznávali historické a kultúrne pamiatky, ako aj súčasné budovateľské úsilie Slovenskej a Českej socialistickej republiky.

Počas kurzu bol organizovaný literárny seminár, na ktorom vystupovali učitelia z Juhoslávie, Maďarska, Rumunska a Poľska. Naša skupina po úvode venovanom 35. výročiu PER recitovala básne Władysława Broniewského za doprovodu spevu. Na záver nášho vystúpenia som prednesol svoju báseň Spomienka na Trnavu o dejinách a dnešku tohto mesta.

JÁN HALAČ

fam, že to nebolo posledný raz a že sa ešte stretneme. My zo svojej strany sa budeme snažiť rozvíjať náš folklór a zvyšovať našu úroveň, aby sme sa mohli ukázať z tej najlepšej stránky.

Vďaka Matici slovenskej mal som takteľ možnosť byť opäť po 32 rokoch v Bratislave, kde som ako vojak a poddôstojník slúžil do roku 1946. Po demobilizácii 39. pešieho pluku, v tom i 25. roty samopalov ostal som nadálej v Bratislave a býval som pod hradom na Zámockej ulici 60. Teraz som išiel navštíti mojich vtedajších známych, ale som ich už nenašiel — všetko je tam vybúrané. Akiste sa prestáhovali na nové sídlisko.

Bratislava sa veľmi zmenila. Je veľmi krásna, má nové pekné sídliská a keď som videl ešte ten nádherný most na Dunaji, ani sa mi očiam nechcelo veriť. Z necelých 250 tisíc obyvateľov po oslobodení sa rozrástla — ako som sa dozvedel — na više 370 tisíc. Hlavné mesto Slovenska ma skutočne očarilo.

Tento cestou chcel by som podražiť všetkých mojich bývalých kamarátorov z vojenčiny, dôstojníkov a poddôstojníkov a všetkých známych. Veľmi by som sa tešil, ak by mi niektorý napísal. Moja adresa:

JOZEF MIRGA
34-433 Nowa Biala
woj. Nowy Sącz
Poľsko

NOVÁ BELA

35. výročie ludového Polska učili obyvatelia Novej Belej spoločensku verejnoprospěšnou pracou. 19. júla, tri dni pred výročím vyhlásenia Manifestu PVNO, Novobelania brigádnicky vybetónovali povalu nad hasičským domom, kde má byť vybudovaná veľká miestnosť na kultúrne účely. Tejto svojpopomocnej práce sa zúčastnilo 80 osôb, ktorí pracovali od rána do 22. hod. Významný podiel na zorganizovaní tejto brigádnickej práce a vybetónovaní povaly mala ríchta obce, krajan Jozef Bryja, ktorý je zároveň obetavým aktivistom našej krajskej organizácie KSCaS. Popri ňom k stavbe povaly, ktorá má 180 štvorcových metrov, aktívne prispeval svojou pracou aj ďalší krajan, o. i. Vojtech Vinek, Andrej Skupín, František Chalupka, Michal Kalata a iní.

Pri príležitosti 35. výročia PER bol kr. Jozef Bryja spolu s inými krajanmi zo Spiša a Oravy (pozri Život č. 8/79, str. 2) na stretnutí v nowoszcziskom vojvodskom úrade vyznamenaný Zlatým krížom za zásluhy. Miestna skupina KSCaS v Novej Belej želá krajanovi Bryjovi mnoho osobných i pracovných úspechov pre ďalší rozvoj nášho krajského hnutia, pre rozkvet našej obce.

22. júla t.r. konalo sa v Ostrowsku slávnostné zasadanie Gminného národného výboru v Nowom Targu, usporiadane pri príležitosti 35. výročia PER. Na tomto zasadení obdržali čestné diplomy za aktívnu verejnoprospěšnú činnosť títo krajania z Novej Belej: Jozef Bryja — ríchta, Anna Mogielska — predsedkyňa Krúžku vidieckych gazdičiek a Andrej Skupín. Všetkým vrele blahoželáme.

K srdcenným gratuláciám sa pripája aj redakcia Život.

Stalo sa už tradíciou, že rok-ročne v júli prichádza na pozvanie našich krajanov do miestnych skupín KSCaS na Spiši tanecný orchester MELÓDIA z Višňu pri Bratislave pod vedením prof. Vítu Hrušku.

Tento znamenitý kolektív, ktorý k nám zavítal už po piaty raz, vystúpil najprv dňa 7. júla medzi krajanmi v Triebi, kde si získal obrovský aplauz. Nasledujúci deň, 8. júla navštívil miestnu skupinu v Jurgove, kde v tamomjesej klubovni KSCaS predvedol zaujímavý program, ktorý sa početne zhromaždeným krajanom mimoriadne páčil. V popoludňajších hodinách Melódia vystúpila v ludovom dome v Nižných Lapšoch a v ten istý deň večer aj v kultúrnom dome v Nedeci. Bola to prvá návšteva medzi krajanmi z tejto miestnej skupiny, ktorí zhotovili bratislavskému súboru búrlivé ovácie.

Srdcne dăkujeme bratislavským umelcom za ich milú návštevu medzi spišskými krajanmi, želáme im mnoho ďalších tvorivých úspechov a tešíme sa na ďalšie stretnutia s nimi.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

HARKABUZ

Ked' do našej obce neviedla ešte asfaltová cesta, nebolo hasičskej remízy a dokonca ani školy, obyvatelia Harkabuza vyvinuli veľké úsilie a svojpopomocne pristúpili k realizácii týchto verejnoprospěšných objektov. Ochotne pracovali majúci na zreteli zlepšenie existenčných podmienok vo svojej obci.

K súrnym potrebám vtedy a aj dnes patrilo telefónne spojenie. K lekárovi či do nemocnice je od nás ďaleko, a keď bolo treba privolať záhranku alebo vybaviť niečo iné, muselo sa šliapati hodne kilometrov. Preto keď raz ríchta a členovia výboru navrhli obyvateľom Harkabuza stavbu telefónneho vedenia, radi schválili návrh, aj keď mali práve rad iných svojpopomocných práci. V tom čase jednotka pohraničných vojsk v Chyžnom likvidovala telefónnu linku pozdĺž hraníc. Preto som išiel za jej veliteľom, s ktorým sme spolu zasadali v býv. okresnom národnom výbore, aby

čitatelia
redakcia
redakcia
čitatelia

nám dali stopy, ktoré vtedy bolo tažko zohnať. Tak sa aj stalo. Zmobilizovali sme našich obyvateľov, aby stopy vykopalí, previezli k nám niekoľko desiatok kilometrov a postavili ich už na našom teréne a cez obec.

Nepísem o tom preto, aby sme sa chválili, hoci Harkabuzania si za obetavú prácu zasluhujú uznanie — ale preto, že dnes tento telefón praktický nemôžeme využívať. Ešte predtým, keď spojenie zabezpečovala pošta, mohli sme sa niekde dovoliť aspoň v tých najnsúrejších prípadoch, keď sa volalo o pomoc, hoci aj to bolo obmedzené, lebo záviselo od svedomitosti poštových pracovníkov v plnení svojich povinností. A s tým, ako všetci vieme, byvalo rôzne.

Lenže dnes sa pošta modernizuje, vznikajú automatické telefónne ústredne, zdalo by sa, že sa situácia zlepšila. Ale práve v tom spočíva celý problém. Dnes nás cez telefón nikto nepočuje. Celé hodiny musíme čakať na spojenie do Jablonky, Nového Targu či Rabby, kam sa od nás najčastejšie telefónuje trebars do takých inštitúcií ako gminný úrad, nemocnica, zdravotné stredisko, požiarne zbor a pod.

Svojho času bol u nás lesný požiar, zase inokedy došlo k ľahkému zraneniu dieťaťa, ale ani raz som sa nemohol dovoliť o pomoc. A predsa podobných prípadov je viacej. Každého rozčuluje, keď vidí cez obec stopy a natiahnuté vedenie, z ktorého nieto žiadneho úžitku.

Naši rolníci majú na svojich gázovstvách čoraz viac strojov — píly, hobľovacie stroje, elektrické motory a celý rad polnohospodárskych strojov — preto o to ľahšie môže dojsť k ľahkým nehodám. Práve preto mal by telefón fungovať neprestajne, celých 24 hodín už aj z tohto dôvodu, že na mieste nemáme lekára a do najbližšieho mesta je ďaleko. Snažili sme sa o zavedenie spojenia s Rabkou cez Rabu Wyżnu, čo by nám vec značne zjednodušilo, lenže bolo by treba vybudovať nové vedenie dlhé više tri kilometre. Kde vziať stopy? Pošta nemá nejaký záujem o vyriešenie tejto veci. Snáď si toto niekto prečíta a pomôže nám vo vybavení nového alebo zlepšení doterajšieho telefonického spojenia.

FRANTIŠEK HARKABUZ

KREMPACHY

V Krempachoch pokračuje výstavba novej hasičskej remízy. Pri tejto príležitosti chcel by som uviesť niekoľko historických faktov. Prvú striekačku kúpili Krempašania koncom 19. storočia. Bola rakúskej výroby a muselo sa do nej vedrami nalietať vodu, ktorú potom štýria hasiči pumpovali ďalej. Striekačka stála v drevárskej starej základnej škole. Požiarneho zboru ako taký ešte neexistoval. Prvým krajanom, ktorý ho chcel založiť, bol Martin Pauluch.

Výstavba hasičskej remízy z Krempachoch.

Bolo to krásne podujatie

Cheel by som sa najprv aspoň stručne podelil spomienkami na 14. ročník folklórnych slávností pod Polanou, v Detve, ktorých som sa mal možnosť zúčastniť so spojeným súborom našej Spoločnosti z Novej Belej a Jurgova, ako aj na ďalší pobyt na Slovensku, v Senici a Bratislave.

Okrem nás sa týchto veľkolepých slávností zúčastnili krajské súbory z iných európskych krajín, ba aj spoza oceánu, ktoré tak ako my, udržujú svoju materinskú reč, tradície a kultúru svojich otcov, dedov i predkov. Samozrejme nechýbali ani domáce, mestne súbory, ako trebars z Detvy, z východného a stredného Slovenska. Bolo to naozaj krásne a vydarené podujatie, Mnoho pekných vystúpení, všade plno usmiatej tvarí a spevov i muzika sa ozývali po Detve a širokom okoli.

Preto chcel by som srdcne podakovať Matici slovenskej za pozvanie našho súboru z Novej Belej a Jurgova na tieto pekné slávnosti. Ďakujem aj súdr. Alžbete Lalkovej, Ivanovi Poljakovi a Martinovi Čemanovi z OZS MS, ako aj šéfredaktorovi Adamovi Chalupovi za ich pomoc, radu a starostlivosť o nás počas pobytu na Slovensku. Dú-

V roku 1932 z iniciatívy a pod vedením Jozefa Tomaškoviča bola vybudovaná drevaná remíza. V roku 1934 spoločným úsilím celej obce kúpili Krempašania druhú, oveľa lepšiu striekačku, do ktorej sa už nemuselo nalievať vodu. Bola však bez podvozku, ktorý do dátu kúpili asi v roku 1936.

Požiarnickú skupinu začali organizovať Ján Surma a Ján Brizek, ktorí sa práve vrátili z vojenčiny. V roku 1935 už hasičský zbor v Krempachoch riaďal existoval.

V roku 1948, keď veliteľom zboru bol Jakub Paluch, naši hasiči kúpili prvú anglickú motorovú striekačku, na tie časy veľmi modernú. V súvislosti s tým vyslali do Krakova na špeciálny kurz obsluhovania tejto striekačky Valenta Srocha a Andreja Tybusa. V tom istom roku bola postavená murovaná remíza, ktorú sa teraz rozšíruje.

V roku 1963 hasiči dostali druhú motorovú striekačku, ktorú používajú dodnes a v roku 1968 požiarnické auto značky Žuk, ktoré po niekoľkých rokoch vymenili na väčší Star-25. Ale auto bolo tak vysoké, že sa nemestilo do remízy, preto ju bolo treba prestavať. Remíza bola totiž nielen príliš nízka, ale aj príliš malá. Požiarnické zariadenia — máme ešte všetky staré striekačky — sa iba s ťažkou zmestili a preto hasiči vyšli s iniciatívou výstavby novej remízy. Nová remíza bude dva krát dlhšia ako stará, ale aj širšia a vyššia. Bude v nej aj sála pre nacvičovanie hasičskej dychovky a schôdzke požiarnikov, šatňa a kotelňa.

Základy novej remízy boli položené ešte na jeseň roku 1977. V roku 1978 bola k starej remíze pristavaná nová časť a tento rok sa prerába stará časť. Tento rok na jar sme všetko zariadenie zo starej remízy prenesli na otvorený priestor, kde bude čakať asi do zimy. Dychovka sa prestaňovala do inej miestnosti. Dôležitým a veľkým problémom bolo zvýšenie veže na starej remíze asi o 1 m. Výstavbu sa robí vo veľkej mieri svojpomocne pod vedením krempaského richtára Františka Kováčika.

Historické fakty, najmä tie najstaršie, môžu sa zdať niektorým čitatelom nepresné, lenže ľahko ich možno zistiť, lebo ani najstarší krajania si všetko presne nepamäťajú. Je isté, že hasičský zbor v Krempachoch je pružný a výsledky jeho práce sú viditeľné. Naši hasiči dostali mnoho diplomov a cien na hasičských pretekoch, ako aj za bojové akcie. O dobrej práci krempaského hasičského zboru svedčí predovšetkým to, že od jeho založenia horelo u nás iba štýrikrát.

Do ďalšej krásnej, ale aj nebezpečnej práce želám hasičom veľa úspechov.

FRANTIŠEK PACIGA ml.

DOLNÁ ZUBRICA

Už dávnejšie chcel som napísat o Gminnom družstve rolnických krúžkov, akú veľkú pomoc poskytuje tunajším rolníkom v rôznych polnohospodárskych práciach. Je to zvlášť výhodné najmä pre starších rolníkov, ktorí už nemajú ľahko sily do práce na poli ako mladí. A tých je na vidieli stále menej, odchádzajú totiž za prácou a zárobkom do miest, kde sú predsa lepšie životné podmienky ako na dedine.

Služby rolnického krúžku v oblasti mechanizácie polných práci sú veľmi široké. Patri k nim napr. jesenné vyvážanie maštala hnoja na pole a jeho mechanické rozhadzovanie, orba a zmäkčovanie pôdy pôdnymi frézami, kultivátoranie, kosba trávy rotačnými košačkami a obilia žiacimi strojmi. Niektorí rolníci využívajú pri žatve aj družstevné kombajny, hoci v tomto prípade je potrebný kôň na odvážanie zrnu z kombajnu domov. Krúžok vlastní aj stroje na poprašovanie či postriekavanie obilia proti škodcom a burine. Je to veľmi potrebný úkon, burina sa zničí a obilie je za to tak povídane, že v krátkej dobe začína bujniť a rásť tak pekne, že prináša i trojnosobne vyššiu úrodu.

Svojho času, keď agronómovia radili a vyzývali rolníkov, aby poprašovali polia proti burine, väčšina si to veľmi nevšímalá. No našli sa podaktori, čo kúpili fľašu tejto „medecíny“. Kto mal koňa, naložil na voz plechový sud s vodou, v ktorom urobil roztok a išiel postriekavať. Kto koňa nemal, vo veľrách nosil vodú, z haluzia urobil kro-

pidlo a takto kropil rastliny. Iní sa na to chodili potajme dívať a neskôr zistili, že títo odvážlivci mali skoro trikrát väčšiu úrodu. Na budúci rok už polovicu rolníkov postriekovala svoje polia proti burine, plne presvedčená o jej užitočnosti.

Stalo sa však, že pritom niektorým rolníkom urobili aj veľkú škodu, lebo mu otrávili všetky včely. Ja som mal napr. 13 úľov a všetky včely mi skapali, lebo sa postriekovalo práve vtedy, keď rastliny, teda aj burina boli v plnom kvete. Bolo mi i s manželkou veľmu ľuto, keď som videl tolko mŕtvych včiel, no a samozrejme bola to veľká strata, ktorú odhadujem na vyše 13 tis. zl.

Vrátim sa ešte k spomínaným strojom na poprašovanie, ktoré si rolníci tak veľmi obľúbili. Sú to užitočné stroje, lenže nemajú oči a nevedia volať na pracovníkov krúžku, že majú ísť s nimi na polia, lebo sa už burina veľmi rozrástla. Tak sa potom stáva, ako bolo i tento rok, že idú poprašovať vtedy, keď sú polia zlté od kvetov a burina zakrýva obilie či iné polnohospodárske plodiny. Vtedy je u predsedu družstva rolnických krúžkov plno ľudí, lebo každý by chcel, aby mu čo najskôr poprášili práve jeho pole. Naraz sa všetko urobí nedá a tak býva, že veľkú úlohu odohrávajú známosti a iné podobné činitele. Nedodržiava sa poriadok podľa oznamu prihlásených rolníkov, preto dochádza k roztržkam medzi nimi a rolníckym krúžkom.

Zašiel som aj ja do kancelárie rolnického krúžku zapisať sa na poprašovanie obilia. Traktorista mal prísť na druhý deň. Čakal som märne celý deň, ale nikto sa nezjavil. Zase som išiel za predsedom družstva, ktorý ma opäť zapisal a slúbil, že nasledujúci deň, len čo uschne rosa — mi pole poprašia. Opäť som čakal, a až o štvrtej popoludni sa zjavil traktorista a chcel poprašovať, vtedy, keď sa od Oravského jazera blížila hravica a začínalo pršať, kedy by celá práca bola zbytočná. Tak som teda zase musel ísť na druhý deň za predsedom krúžku do Hornej Zubrince, ktorý mi slúbil, že mi prácu ihneď urobia, lebo tam práve posielala traktory. Zanedlho aj prišiel prvý traktor, ale od vodiča som sa dozvedel, že ku mne príde druhý. No ten druhý sa ani nezastavil, len pridal plyn a išiel k iným rolníkom. Preto som sa opäť rozbehol za prvým traktorom, ktorý už teraz bez námietok za pobral s môjim obiliom. Taktôľ sa skončila moja „kalvária“ s poprašovaním.

Družstvo rolnických krúžkov poskytuje rolníkom cenné služby, ale zdá sa mi, že by aspoň na opisanom úseku malo rozhodne zlepšiť pracovnú disciplínu!

JÁN KOVALÍK

Prostriedky na ochranu rastlín patria k silným jedom, preto treba s nimi zachádzať veľmi opatrne a dodržiavať všetky pokyny uvedené v návode na ich používanie. Tejto téme sme venovali osobitný príspevok v Živote č. 5/79, str. 12. Čo sa týka prípadu opísaného v druhej časti tohto príspevku, ide akiese aj o rodinkárstvo, na čo by mali patriční činitelia obrátiť mimoriadnu pozornosť.

REDAKCIA

Na snímke: členovia súboru Miestnej skupiny KSČaS z Jurgova

Redakcia Života — poďakovanie za Folklórnych slávností v Šelave posielajú členovia súboru Nová Bela - Jurgoš
Bednárik Dominik Chaylyha Miroslav
Molnárová Božena Držočka Michálková Mária
Jelčov Miroslav Kurnáč Gabriel
Dlugi Marian Horák Jan Maška Ján
Molnárová Alena Chlubáčová Babsík Ján
Majerčík Ján Chlubáčová Ján
Gombášová Mária Majerčík Jozef
Majerčík Božena Majerčík Mária
Petrášek Ester Matúšová
Záhorská Anna Bednárik Ján
Krček Ján Jurkovič Ján

BLAHOŽELÁME

Dňa 15. júla t.r. sa v našej obci konala milá slávnosť. V tento deň si totož krajania Silvester Kurnát a jeho manželka Mária, rodená Skupinová priopomenuli 50. výročie sobáša, polstoročie spoločnej cesty životom, ktorú nastúpili v roku 1929.

Vážení jubilanti sú rodičmi predsedu Kultúrno-organizačného výboru KSČaS na Spiši, kr. Františka Kurnáta z Novej Belej. Sú vzornými členmi našej Spoločnosti, do ktorej vstúpili hneď pri vzniku miestnej skupiny v našej obci v roku 1948.

Manželia Kurnátovi vychovail dvoch synov a jednu dcérku, dočkali sa niekoľkých vnukov, ba aj jedného pravnuka. Všetci im v jubilejnom dni zlatej svadby prišli zaželať zo srdca všetko najlepšie.

V mene Miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Novej Belej želáme im veľa zdravia a zdaru v spoločnom rodinnom i krajskom živote.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

K týmto blaželaniam sa pripájame aj my a do ďalších rokov želáme ju bilantom mnoho jasných, šťastných a radostných dní, veľa zdravia a spokojnosti v ďalšom manželskom spolužití.

REDAKCIA ŽIVOT

SPOMIENKA NA DUKLU

Tento rok som mal možnosť zúčastniť sa zájazdu na východné Slovensko a navštiviť pamätné miesta bojov vo Svidníku a v Dukelskom priesmyku vďaka pozvánke od vedúceho dychovej hudby z Veľkej Frankovej (Slovensko), ktorý tento zájazd zorganizoval.

Skoro ráno 27. mája t.r. sme sa vydali na cestu cez Cervený Kláštor smerom na Starú Lubovňu, potom z Lubotína dolava, na Bardejov. Navštívili sme známe Bardejovské kúpele a v Bardejove kostol sv. Egida a radnicu na námesti. Naša cesta pokračovala ďalej na Svidník, pamätné miesto hrdinských bojov Sovietskej armády počas druhej svetovej vojny. Pri priležitosti 40. výročia vypuknutia druhej svetovej vojny, 35. výročia PER a 35. výročia SNP chcel by som oboznámiť čitateľov Života s niektorými údajmi o tejto oblasti.

V severovýchodnej časti východného Slovenska, v pohraničnom pásme medzi Poľskom a Československom sa rozprieštie pohorie a v ňom Dukelský priesmyk. Pomenovanie vzniklo podľa polského mesta Dukla, vzdialého 16 km od štátnej hranice. Dukelský priesmyk bol už v minulosti jedným z najväčších prechodov cez Karpaty. V

dávnych časoch viedla tade dôležitá obchodná cesta z podunajskej a potiskej oblasti do Povislia.

Dukelský priesmyk bol miestom úporých bojov v prvej svetovej vojne, kde padlo mnoho našich dedov a otcov a mnoho bolo ranených. V rokoch druhej svetovej vojny bol dejiskom Karpatosko-dukelskej operácie zameralnej na pomoc bojujúcemu Slovensku, ktorá trvala od 8. septembra do 28. novembra 1944. Bojov o Duklu sa zúčastnili aj naši krajania zo Spiša a Oravy. Operáciu viedli vojská 38. sovietskej armády 1. ukrajinského frontu gen. K.S. Moskalenka a jednotky 1. čs. armádneho zboru pod velením generála Ludvíka Svobodu.

80 dní a nočí trvali boje na 50 km dlhom a 20 km širokom úseku od Krosna po Ondavu. V týchto hrdinských bojoch bolo mŕtvych a ranených 86 000 sovietskych a 6 300 československých vojakov. Každá piatá zeme bola pokolená ľudskou krvou. Dnes na tieto pamätné posvätne miesta prichádzajú tisícky návštěvníkov zo všetkých kútov Československej republiky i zo zahraničia. Prichádzajú pokloniť sa pamiatke padlých dukelských hrdinov, ktorí položili svoje životy za našu slobodu. V roku 1949 bol na dukelskom cintoríne postavený monumentálny pamätník-brána slobody a v roku 1954 vo Svidníku — pamätník padlým sovietskym vojakom.

K 15. výročiu bojov o Duklu vzniklo tunu prírodné vojenské múzeum s rozlohou 20 km². Je tu inštalovaná bojová technika v pôvodných palebných postaveniach, obnovené a rekonštruované zákopu a veliteľské pozorovateľne.

Pri priležitosti 25. výročia dukelských bojov bol otvorený pamätník — Dukelské múzeum vo Svidníku, ktoré vo svojej expozícii chráni pamiatky Karpatosko-dukelskej operácie a partizánskeho hnutia na Slovensku. Okrem Dukelského múzea majú návštěvníci možnosť zoznať sa s bohatou expozíciou rusinskej a ukrajinské etniki v ČSSR v Múzeu ukrajinské kultúry vo Svidníku a so skvostmi ľudovej architektúry — drevenými kostolíkmi v jeho okolí.

Podukelský kraj bol v minulosti jedným z najzaostalejších v Československu. Hlad a bieda vyháňali stovky obyvateľov za prácou do ďalekých krajín. Druhá svetová vojna doniesla tomu kraju ďalšiu skazu a utrpenie. Dediny boli vypálené, cesty rozbité, mosty zničené, polia a lesy zamíňované. Len v povojsnových rokoch bolo zneškodených 61 320 mím. Na minových poliach ostalo 162 obetí. Vojnové škody v peniazoch presahovali 300 miliónov korún.

Po oslobodení nastali pod Duklou obrovské zmeny. Kraj začal dýchať novým, tvorivým životom. Vybudovali sa nové dediny a závody. Pracovitý ľud vychutnáva plody svojej každodennej práce. Stovky ľudí pracujú v malých a väčších závodoch Svidnického okresu. V Tesle Stropkov a OZKN vo Svidníku pracuje na dvoch smenách vyše 2500 ľudí. Výrobky týchto závodov sú známe ďaleko za hranicami ČSSR. Aj nad týmto krajom zasvetilo slnko slobody.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

Menuje sa Ferguson

Skôr ako predstavíme nový licenčný traktor, uvedieme niekoľko číselných údajov. V roku 1950 polské polnohospodárstvo malo 28,4 tis. traktorov. O desať rokov neskôr, v roku 1960 — 62,8 tis. traktorov. Uplynuli dve ďalšie päťročnice a vtedy sme zaznamenali, že v roku 1970 polnohospodárstvo malo k dispozícii 224,5 tis. traktorov. Ale aj tak bolo stále málo týchto ocelových tátosov. Sami sme vyhľadávali rôzne „cestičky“ a snažili sa pomocť rolníckym krúžkom na Spiši, aby dostali traktor. V roku 1978 na našich poliach pracovalo už 497,3 tis. traktorov (v tom okolo 300 000 u súkromného hospodárača rolníkov). Zanedlho sa naplno rozbehne výroba licenčných traktorov a vtedy spolu s našimi Ursusmi budeme ročne dostávať 175 000 týchto, tak veľmi potrebných strojov.

O zahájení výroby moderných traktorov na licencii anglickej firmy Massey-Ferguson-Perkins rozhodlo Politické byro ÚV PZRS a predsedníctvo vlády na prelome rokov 1973/74. Uplynulo iba niekoľko rokov a už tento rok sa na našich poliach objaví okolo 1500 kusov týchto nových strojov. Firma, v ktorej sme kúpili licenciu traktora, zaručuje najvyššiu svetovú technickú

úroveň strojov. V zmluve sa zároveň zaručuje, že firma nám bude bežne odovzdávať všetky zlepšenia a modernizačné úpravy. Celkovo budeme vyrábať až 38 druhov tohto traktora v piatich výkonnostných triedach od 38 do 75 HP. Plná výrobna kapacita závodu Ursus dosiaholo ročne 100 000 traktorov, čo už v budúcej päťročniči (spolu s výrobou domácich Ursusov) dá nášmu polnohospodárstvu pol milióna traktorov.

Aký je nový traktor? Je veľmi moderný, spoloahlivý v práci; môže s ním spolupracovať veľmi mnoho polnohospodárskych strojov a náradia. Je náročný v oblasti obsluhy a mimoriadne citlivý na nesprávne používanie. Prvé traktory s výkonom 38 HP, 47 HP a 60 HP, teda tie, ktoré sa začnú vyrábať ako prvé, budú určené hlavne pre súkromné hospodáriacich rolníkov. Súčasne so zahájením výroby Fergusonov sa zaškoluje kádre pre obsluhu, prehliadky a opravy. Určuje sa stanica, ktoré budú v širokej miere obsluhovať tieto nové stroje na čele so Štátnym strojovým strediskom v Teresine. Všetky tieto prípravy majú zaručiť normálne a spoloahlivé používanie nových traktorov, ktoré nás vidiek tak potrebuje.

Rozhodnutie vládnych orgánov o výrobe moderného traktora vyplývalo zo všeobecne známeho faktu, že moderná polnohospodárska produkcia sa nemôže zaobiť bez dostatočného množstva traktorov a strojov. Týka sa to tak socialistického, ako aj súkromného sektora. Jeden priemerny traktor Ferguson s komplemom strojov nahradí dvadsať rolníkov, také isté množstvo koní a jednoduchého náradia. A na našich poliach, žiaľ, ešte stále pracuje dva milióny koní. Každý z nich zožerie toľko krmív, ako štyri kŕmne bravy alebo jedna krava. Jednoduchý prepočet dokazuje, že chov koňa zatahuje skoro jeden hektár pôdy. Iné európske krajinu majú desaťkrát menej koní ako my. Traktory ich musia nahradíť na našich poliach a pôda musí rodiť, aby vyživila ľudí. Traktor nie je iba strojom pre prácu na poli. Dnešne moderné gazdovstvo je aj svojho druhu malý dopravný podnik, a doprava tak na gázovstvo, ako aj na linke dedina-mesto odohráva veľkú úlohu v jeho rozvoji.

Viacaj traktorov a strojov pre vidiek! Tomuto cieľu musí dnes slúžiť, v súhlase s uzneseniami XV. pléna UV PZRS, celý nás moderný priemysel. Priemysel plní túto úlohu stále lepšie. Jedným z príkladov tejto jeho služobnej funkcie pre polnohospodárstvo je aj výroba moderného traktora, ktorý sa menuje Ferguson.

MB

Montáž prvnej pokusnej súrady traktorov Massey-Ferguson-Parsons v závodech Ursus. Do konca letošného roka sa jich vyrobí len několik set, ale výhľadové plány počítajú s ročnou výrobou zhruba 75 000 strojov. Firma MPF běžně předává našemu výrobci veškeré změny zlepšující originální konstrukci. Bude to mít obrovský význam pro budoucí export našich traktorů.

(CAF Waleczak)

ZAUJÍMAVOSTI

Unikátna snímka tornáda, ktoré postihlo americký štát Iowa. Zničilo niekoľko mestiečiek, päť osôb zahynulo.

Snímka: CAF-Photofax

Poblíž mestečka Bolzano v severnej Itálii žije pravdepodobne nejdražší kráva na svete. Nejdražší, soudé podľa toho, co sežrala. Ředitel jednoho hotelu se pri cestě do banky stavil u svého prítele. Vyhľadával trochu chladku, ocitil sa s kamarádom ve stáji, kde si záhy svlékl kabát. Dal se do takového vyprávění, že na sako úplně zapomněl. Během půl hodiny ztratil součást oděvu a 18 000 západoněmeckých marek. Nejdříve chtěl krávu zabít, ale pak si uvědomil, že z peněz už by stejně nic nebylo. Zvíře tedy žije a snad si i trochu pochutnalo.

SEPTEMBER 79

Júl bol chladný a daždivý — jeho priemerne teplota bola o 3—4°C nižšia ako mnohoročný priemer. Prvý august priniesol miernu oblačnosť a búrky. Aký teda bude september? Iný, ako pred štyrmi rokmi, kedy prevládali dni s teplotou presahujúcou + 25° alebo podobný?

Ludová moudrost o septembrovom počasí hovorí, že aké sú prvé štyri dni, taký je aj celý mesiac. Nerieime, či sa to potvrdí, ale je isté, že kým prídu jesenne dažde, čaká nás ešte prechodné obdobie, kedy počasie býva najčastejšie slnečné, ale aj vrtošivé. Obdobie s časťami zmenami teploty, prudkými prechodom od slnečného, bezveterného počasia, po zrážky, studené vetry a mráziky koncom mesiaca.

Kožodonné výkyvy počasia majú vplyv na to, čo ľovek cití a ako sa chová. Predpoved počasia hovorí aj o tom, aký vplyv bude mať na zdravie, energiu a plnenie svojich povinností jednotlivými ľuďmi. O tejto otázke novinár časopisu US News and World Reporter uskutočnil v júli t.r. zaujímavý rozhovor so známym americkým odborníkom pre posobenie vonkajších podmienok na ľudský organizmus, dr Stephenom Rosenom, autorom mno-

hých publikácií z tejto oblasti. Výpovede dr Rosena budú iste zaujímať našich čitateľov. Uverejňujeme výňatky z nich.

Našu dnešnú náladu často podmienjuje počasie, aké bolo včera a dokonca predvčerom... Počasie môže zhoršiť existujúci zdravotný stav.

★ K pracovným nehodám dochádza najčastejšie počas prílivu horúcej masy vzduchu, ako aj počas búrok s hromobitím. Keď je chladnejšie, počet nehôd klesá. Psychiatri už dávno vedia, že nadchádzajúce zlé počasie môže ľahko vysielať z rovnováhy psychicky nestabilné osoby...

★ Najadolnejšou osobou proti atmosférickým podmienkam je svalnatý, priemerne vysoký muž súmernej postavy i pokojnej povahy a skôr extravertik (človek, ktorý živo reaguje — Ž.).

Naopak, najcitlivejšou osobou na počasie je skôr štíhla alebo veľmi baculatá žena, mladé dievča alebo šestdesiatročná a staršia žena s určitými psychickými zábranami, ktorá je bojalivá, nepokojná a podlieha deprezíám.

★ Dlhý je zoznam zahrňujúci únavu, zlú náladu, zlý pomer k práci, tlak v hlave, nepokojný alebo rušivý sen, bolesti hlavy, stratu pamäte a mnoho iných. Tie a iné symptómy sa prejavujú u osôb, ktoré sa tešia výbornému zdraviu a svoje utrpenia ani neprispisujú počasiu. Napriek tomu mu padajú za obeť.

★ Ludský organizmus sa snaží zácharovať tepelnú rovnováhu v každých vonkajších podmienkach. Napríklad, počas horúceho počasia sa rozširujú arterie, aby pomohli organizmu vo vylúčení nadmerného množstva tepla. Počas chladného počasia sa zužujú, aby zadržali teplo. Má to za následok zmenu v zložení krvi, chemické zmeny v organizme a uľahčuje prístup kyslíka do mozgu. To všetko prispieva k zmenené nálady a chovania. Keď sa počasie prudko mení, človek môže byť jeden deň plný elánu a energie a na druhý deň ospalý a ochabnutý.

Nadmerné teplo alebo zima majú obrovský vplyv na reakciu ľudí na lieky. Existujú doslovne stovky liekov, ktoré v organizme pôsobia rôzne, závisle od počasia. Musíme si to uvedomovať. Napríklad aspirín — rozširuje cievky v pokožke a uľahčuje stratu tepla v organizme. Zatiaľ však poniekotorí ľudia používajú aspirín, keď sa chcú lepšie cítiť počas mimoriadne chladného počasia. Tak isto pôsobí alkohol... Prudký pokles teploty môže byť v istých okolnostiach osudný...

★ Prostriedky, ktoré často používajú oční lekári — belladonna alebo atropín — rozširujú zrenie, vďaka čomu lekári môžu lepšie vyšetriť. Ale majú aj vedľajšie účinky, lebo narúšajú rovnováhu potenia tela. Práve preto v tropickom pásme alebo počas horúceho leta mal by sa atropín používať veľmi rozvážne, lebo môže spôsobiť hypertenu — prudké zvýšenie teploty tela.

(zozb. Mišo)

Z KALENDÁRA VA - október-říjen

Na jesenné k mnohým a ťažkým prácam spojeným so zberom okopaním dochádza ešte príprava pôdy pre jarnú sejbu.

Najdôležitejšou a zároveň najpracnejšou činnosťou zo všetkých prípravných prác k sejbe jarín je jesenná orba. Kedy a ako ju vykonáme, má podstatný vplyv na stav pôdy v jarnom období.

Nalezieť vykonané jesenné pestovacie práce zjednodušujú jarné úkony pred siatím a keďže je menej agrotechnických činností na jar — dovoluje to uskutočniť sejbu v optimálnych termínoch.

Hlavným cieľom, aký si kladieme pred orbou, je zničenie buriny, skypenie a vetranie pôdy, aby nadobudla patrénú štruktúru, ako aj vytvorenie podmienok pre zváčšenie zásob vody v pôde.

Keď sme po žatve nepodnikli nič pre zničenie semien buriny, vyplatí sa orat s predplúžkom. Predplúžok zhadzuje vrchnú vrstvu pôdy s veľkým množstvom pýru sa odporúča použiť pred orbu tanierové brány, ktoré režú pýr a ulahčujú prácu pluhu. Na poliach s veľkým množstvom pýru, musíme vykonať ešte iné zákroky, aby sme zničili túto burinu.

Keď sa na poli nachádzajú pozostatky po žatve, ktoré neprikryla skôršia plynká orba, musíme takie orat s predplúžkom.

Správny obeh vody a vzduchu sa uskutočňuje iba v pôde s hrudkovou štruktúrou. Pôda sa zráža do hrúdok najviac v zime, kedy sú vyorané skyvy vystavené na pôsobenie mrazu. Voda, ktorá v nich zamŕza, zváčšuje svoj objem a takto ich drví na drobné, pre rolníkov žiaduce hrúdky. Takúto pôdu možno na jar ľahko obrábať, náležíte upraviť a obsiať, čo zaistuje rýchle a vyrovnané klíče.

Práve preto jesenná hlboká orba je tak dôležitá. Hlbokú orbu sa používa predovšetkým na polia určené pre cukrovú repu a pre všetky rastliny vysadené skoro na jar. Ostatne všetky polia, bez ohľadu na ich určenie, mali by byť na zimu zaorané.

Podstaný význam má hlboká orba pred zimou. Cílem je orba hlbšia, tým hlbšie bude pôsobenie mrazu a iných atmosferických činitelov, ktoré prispievajú k dosiahnutiu žiaducích fyzických vlastností a stavu kultúry pôdy.

Jesennú orbu uskutočňujeme najprv na najťažších pôdach a postupne prechádzame na ľahšie.

Správne vykonaná orba pred zimou na celom areále určenom na jarnú sejbu má veľký význam pre budúcu úrodu.

Trochu viacej pozornosti chceme venovať práci so zeleninou.

Október je mesiacom zberu zeleniny. Skôr ako začneme zber zeleniny, dôkladne čistíme pivnice. Infekujeme ich 5% síranom med'natým (siarcianom miedzi).

Začiatkom mesiaca končíme sadenie rebarbory. Zberieme tekvicu, papriku, kaleráb, špenát. Zber koreňovej zeleniny začíname od druhov najcitlivejších na pôsobenie mrazu, teda od červenej repy a mrkví. V tomto čase mrkvu zväčšuje obsah cukru. Keď sú poveternostné podmienky dobré, neponáhľame sa so zberom neskorších druhov. Petržlen je menej citlivý na mráziky.

Zber a príprava koreňovej zeleniny robíme veľmi starostlivo, aby sme nepoškodili korené. Korene určené na skladovanie v malých kopcoch na poli prikrývame vrstvou vlhkej pôdy, aby sme ich zaistili pred parením. Potom ich skladujeme v jamech alebo v normálnych kopcoch.

Zeleninu, ktorá sa horšie skladuje, ako mrkvu, petržlen, zeler presypávame pieskom a ukladáme v jamách širokých 40—50 cm a hlbokých 50—60 cm alebo v kopcoch širokých 60—70 cm.

S.D.

Na jesennú sezónu vám návrhujeme tento veľmi elegantný čierny kabátik z jemnej vlnenej látky. Je voľný, má pánsku fazónku a dve vrecká. Môžeme ho nosiť tak do práce, ako aj do divadla, reštaurácie alebo na menšie spoločenské udalosti, meníme iba sukňu a doplnky. Na ľavom obrázku ku kabátiku je

čierna úzka sukňa s jemnoučkými bielymi pásikmi, vpred u s protizáhybom. K sukni elegantný čierny lakový opasok, biela hodvábna blúzka a dve strieborné retiazky, ktoré zdôrazňujú slávnostný charakter. Na obrázku vpravo ten istý kabátik so skladanou čierrou sukňou, zelenou hodvábnu blúzkou a zeleným opaskom.

Z AMOROVY LOUČKY

Milovat je egoismus ve dvou...

Ve Strasburgu visí na řetizku na oblíbeném miestě schůzky deník, do ktorého se zapisují zprávy pro nedochvilné a zapomietlivé. Ukázalo sa, že muži jsou solidnejší, protiže 70 proc. poznámek je určeno ženám, které na schůzku nepřišly.

TAKÝ JE ŽIVOT...

43-ročný Američan Gerald Young, detský lekár z mestečka Cherry-Hill v štáte New Jersey, je jediným človekom na svete, ktorý prežil tri operácie transplantácie srdca.

Po prvýkrát sa podrobil tejto operácii v máji roku 1976, ale po roku sa jeho zdravotný stav prudko zhoršil, keďže organizmus odbúral transplantát. V októbri min. roku Youngovi po druhýkrát transplatovali srdce, ale aj táto operácia sa nepodarila. Krátko po nej ho operovali tretíkrát a pacient sa cítil lepšie.

Odišiel z nemocnice a dočasne býval nedaleko, aby mohol dvakrát týždenne chodiť na bicykli s polodruha kilometra na vyšetrovanie. Naposledy sa jeho stav natoliko zlepšil, že lekári z kliniky Stanfordskej univerzity, kde urobili všetky tri operácie, dovolili Youngovi vrátiť sa domov.

Listy detí Pánu Bohu:

— Prosím ťa, urob tak, aby psy žili tak dlho, ako Ludia. — Nancy.

— Drahý Pán Boh: O.K. Ja som dorazil slovo, ale kde je bicykel??? — Bert

— Prečo sa nikdy neukážeš v televízii? — Kim (Magazyn Polski).

Španielsky úrad, ktorý sa zaoberal otázkami invalidných a starobných dôchodkov (ako u nás ZUS) v Palome na Majorke, očitol sa naraz v neobyvklej situácii. Po smrti 45-ročného muža sa pre dôchodok prihlásili dve vdovy. Dôkladný prieskum ukázal, že obe majú právo na dôchodok, keďže zomrelý bol s oboma

zákonite zosobášený. Pri tejto príležitosti vysvitlo, že každý rok mal zvyk uzatvárať sňatky s niekoľkými ženami. Pokial žil, táto bigáma nevyšla najavo.

Túto sukňu môžeme nosiť tak v lete, keď sú chladnejšie dni, ako aj na jeseň. Je ušitá z texasovej látky, vpred u a vzadu má široký záhyb, dva vrecká zapínané na gombíky. V páse je stiahnutá troma úzkymi, všivanými gumičkami a vpred u má dodatočnú patku taktiež zapínanú na gombičky, vzadu dva veľké našité vrecká. Na našom obrázku sukňa je fialová a košeľová blúzka so širokými rukávmi modro-pomarančová kockovaná.

VÍŠ, ŽE...

FRANCOUZSKA ANNY CHANTALOVÁ je kandidátkou na let sovětskou kosmicou lodí Sojuz, ktorý se plánuje na priští rok ako súčasť sovětsko-francúzskej spolupráce v oblasti kosmickej výzkumu.

Vitamín B₁ sa v našom organizme stará o výmenu uhlovodanov na energiu a je nevyhnutný pre zachovanie našej psychickej rovnováhy. Ak nám tento vitamín chybí, súme nervózni, nepokojní a zle spávame, nemôžeme sa sústrediť a trpíme rôznymi inými ťažkoťasmi. Preto sa musíme starať, aby sme ho mali v jedle. Napr. sladkosť a biele pečivo neobsahujú vitamín B₁.

Americký biológ dr. R. Snyder radí: — Cheeš mať dcéry? Bud' nervózny a ešte lepšie — ži v ustavičnom strachu. — Cheeš mať synov? Bud' ideálne duševne vyrovnaný.

K hypotéze, podľa ktorej pohľavie diéta závisí od nervového napäťia otca, dospej dr. Snyder na základe vlastných skúseností. Počas vojny, keď bol letcom a žil v ustavičnom napätí, manželka mu porodila dve dcéry, ale po vojne, keď sa jeho život

Keby ste si chceli upiesť tento sveter, budete potrebovať asi 400 g mohérovej vlny a ihlice č. 4. Na našom obrázku

ku sveteru je tmavomodrý, sukňa kockovaná bielo-tmavomodrá a biela blúzica.

HUMOR

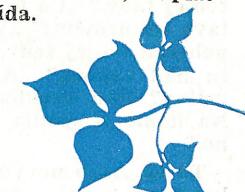
Do sňatkovej kanceláre v Paríži pribíde zákaznice:

— Hľadám muže, ktorý umí zpívať, hráť, mluví o politike, literatúre, umení a mládeži, zatoužím-li po tichu ...

— Drahá paní, vy nepotrebuješ muže, ale televízor!

Stěžuje si jedna paní: — Predstavte si, náš Pepíček došiel poznámkou za to, že tvrdil učiteľovi, že to nebyl on, kdo rozobil atom.

— Nic si z toho nedelejte — utěšuje ji druhá paní. Nejdôželi se viník, zaplatí to celá třída.

Blížia sa chladné jesenné dni a preto sa vám iste bude páčiť tento teply pulóver orieškovej farby. Na našom obrázku sukňa je kockovaná žlt-hnedo-čierna, blúzka takiež kockovaná bielo-šedo-bledo-kávova so špicatým golieríkom a zamatovou viazakou.

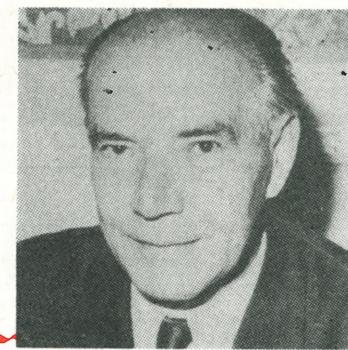

mladým mladším najmladším

Národný umelec Ján Kostra sa narodil 4. decembra 1910 v Turčianskej Štiavničke. Po maturite na Reálnom gymnáziu v Žiline študoval v Prahe kreslenie a architektúru. Pôsobil ako novinár v Robotníckych novinách a v Pravde, potom v prešovskom a bratislavskom rozhlasu. Neskôr sa venoval len literárnej a prekladateľskej tvorbe. Zomrel 5. novembra 1975 v Bratislave.

POZNÁVAJME SLOVENSKÝCH TVORCOV

Ján Kostra patrí k najvýznamnejším umeleckým zjavom modernej slovenskej poézie. Jeho rozsiahle básnické dielo, tak lyricko-intímneho ako aj občiansko-angažovaného charakteru, sa formovalo v dôtyku so sociálnymi zápasmi slovenského ľudu. Jánu Kostrovi bola udelená štátna cena r. 1951 a 1953. Roku 1960 bol menovaný zaslúžilým umelcom, roku 1969 národným umelcom.

ROZPRÁVKA Z
ARABSKÉHO SVETA

Beduín a Arab

Vybral sa raz istý človek na potulky za svojimi obchodami. Šťastie mu však nežiilo, a tak sa rozhodol, že sa vráti domov. Prešiel kus cesty, zastavil sa a vybral si tašku, aby si zajedol. Išiel okolo hladného beduína, čo po našom znamená skoro toľko ako kočovník a povedal:

„Som z tvojej krajiny“. Arab sa ho opýtal: „Nemáš správy o mojej rodine?“ „Mám,“ odvetil beduín, „tvoj syn je zdravý a pre jeho matku si lepšie zdravie ani želať nemôžeš.“ „A čo môj dom?“ „Ó ten je veľkolepý, ved vieš.“ „A čo je s mojou tavou?“ „Dobre ju živia.“ „Čo však pes?“ „Stráži dom, ako vždy.“

Kupec ho vypočul a veselšie sa vybral svojou cestou. Hladnému beduínovi nedal za jeho dobré správy nič, a ešte sa nerozložil, keď zazrel v diaľke divú kozu, ako sa stratila medzi kopcami piesku. Vtedy beduína napadla dobrá myšlienka a rozhodol sa, že Araba dobene. Hororí mu: „Pozri sa, blahobyt často prechádza a misne navždy ako tá koza. To, čo som ti vravel o rodine, o dome a o celom majetku, je všetko pravda. Bolo to však včera. A dnes... Tá koza by nemohla utiecť, keby žil tvoj pes.“ „A či zdochol?“ znepokojil sa Arab. „Pravdaže, obžral sa mäsom z tvojej tavy.“ „Co to rozprávaš, vari ani tavu už nemám!“ „Veru, zarezali ju na pohrebe tvojej ženy. Tá umrela od žiaľu nad synom.“ „Ako, aj môj syn je mŕtvy? Bud' prekliaty!“ „Tak sa stalo. Na dome ti spadla strecha a zahlušila ho.“

To už Arab nevydržal, vykrikol, vyskočil na tavu a pohnal ju domov. V rýchlosťi zabudol na tašku s jedlom. Beduín zjedol všetko, čo v nej bolo. A povedal si: Bude to len radost, keď Arab príde domov!

JÁN KOSTRA

PRVÁK

Clovek je sprvu malíčký a volajú ho diefatko. Tam mu je dobre, presladko, že by chcel zostať navždycky v náručí svojej mamičky.

Diefatko rastie na dieľa. Už nenosia ho v náručí. Samo sa púšťa do sveta

okolo domu na skusy, len čo sa chodiť naučí.

No nezostane navždy tak, lebo raz ráno v jeseni všetko sa zasa premení, keď stane v školskej predsiene už ako žiačka a či žiak.

I žiak je sprvu malíčký a volajú ho prváčik. No rastie. Nielen do výšky. I do hrosti pri práci. Ved' nosí domov jedničky.

Nie vždycky samé, pravdaže.

Je mnoho rôznych písmeňiek, jedno je ľahké, iné nie a človek ľažko dokáže spraviť ich bez chýb na krásce.

Spod prstov lezie písmeňko a padá, chúďa, nechce stáť. Druhé sa pekne stavia v rad, lež vyšlo trochu natenko, To tretie je už akurát.

Tak chodí prvák do školy.

A predstavte si: rozlúška on abecedu do kúaska, kym dozrie hrášok na poli alebo hruška v halúzkach!

Chodí jak veľký do práce a veľké veci dokáže, ak má len trochu guráže. Koľko má rokov? Iba šesť! Prvácej práci všetka česť!

PODL'A RUDYARDA KIPLINGA

PREČO MÁ NOSOROŽEC VRÁSČITÚ POKOŽKU

Žil raz istý muž na ostrove, nedaleko pobrežia Červeného mora. Nemal nič, iba klobúk, nožik a piecku. Jedného dňa vzal múku, vodu a cukor a upiekol si koláč.

Len čo sa ho však chystal zjesť, prišiel nosorožec, ktorý mal na svojom nose veľký roh a dve malé očká. V tých časoch nemala ešte pokožka nosorožcov nijaké vráske. Bola úplne hladúčka.

Nosorožec povedal „Ha!“ muž, sa zlakol, nechal koláč koláčom a rýchle sa vyšplhal na najbližšiu palmu. Nosorožec schmatol koláč, vyváľal ho v pieskou, zjedol ho a zase odišiel.

Prešlo päť týždňov. Bola veľká horúčava. Každý si vyziekal šaty. Muž si zložil klobúk, nosorožec vyliezol zo svojej kože, položil si ju na breh a skočil do vody.

Práve vtedy prešiel okolo muža a našiel nosorožcovu pokožku. Smial sa a tancoval od radosti,

odbehol domov a nasypal si do klobúka omrvinky z koláča. Potom sa vrátil na pobrežie, vziaľ kožu svojho nepriateľa a nasypal do nej omrvinky. A zase vyliezol na palmu a čakal, čo bude dalej.

Coskoro nosorožec vyšiel z vody a obliekol si opäť svoju kožu. Lenže tá ho šteklička tak, ako keby bol vliezol do posteľa, v ktorej je plno omrviniek! Lahol sa do piesku a začal sa v ňom välať. Válal sa hodnú chvíľu, ale omrvinky z koláča ho šteklička čoraz viac a viac.

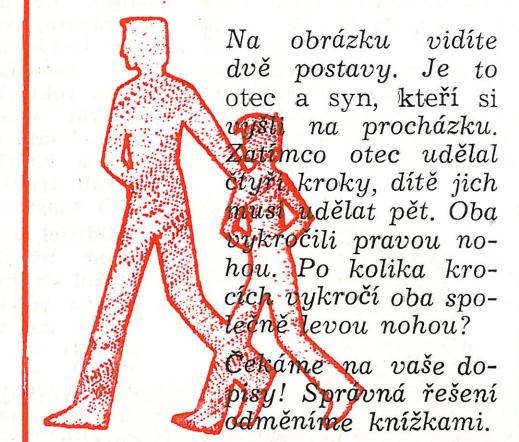
Nakoniec pribehol nosorožec k palme a začal si o ňu súchať svoju pokožku. Súchal si ju tak dlho, kým sa na nej nevytvorila celá spústa hrubých vrások. Omrvinky z koláča mal ešte stále pod kožou a strašne ho šteklička! Nevedel si nijako pomôcť a strašne nahnevany sa pobral domov.

Odvtedy má každý nosorožec vrásčitú pokožku a večne sa hneva.

LOGIKA

Který obrazec nepatrí k ostatným?

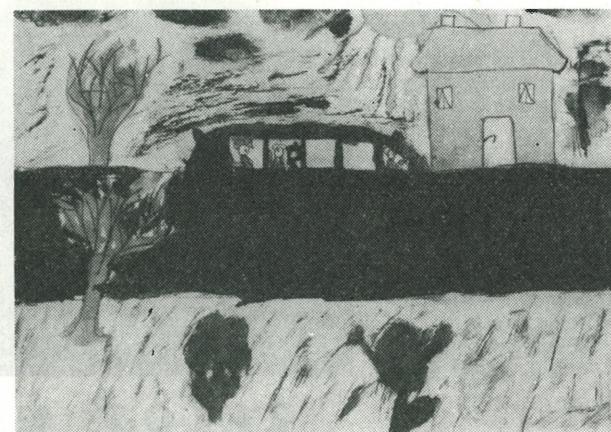
Na obrázku vidíte dvě postavy. Je to otec a syn, kteří si všli na procházku. Zároveň otec udělal čtyři kroky, dítě jich musí udělat pět. Oba vykročili pravou nohou. Po kolika krocích vykročí oba společně levou nohou? Cekáme na vaše dopisy! Správná řešení odměníme knížkami.

KRESLIARSKO-OPISNÁ SÚŤAŽ ŽIVOTA PRE ŠKOLSKÚ MLÁDEŽ

jar v našej dedine — kresba Stanislava Holu z Dolnej Zubrice, 2. tr.

Kresba Haliny Maciaszovej z Dolnej Zubrice, 2. tr.

Zvonica v Dolnej Zubrice z 18. stor. — kresba Gražiny Kozákovéj z Dolnej Zubrice, 4. tr.

Z
CZ
SP
KU
UH
do
mi

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA

Pisaliśmy niedawno o dziedziczeniu gospodarstw rolnych. W związku z tą tematyką napłynęło szereg pytań, a wśród nich pytanie czytelnika z Zelowa o wysokość podatku spadkowego.

Sprawy te reguluje ustanowiona z 19 grudnia 1975 roku o podatku od spadków i darowizn. (Dz.U. nr 45 poz. 228). Dla wyjaśnienia informujemy, że tak samo

opodatkowany jest zarówno majątek dziedziczny jak i darowany. Jakie inne kryteria regulują wysokość tego podatku? Przede wszystkim stopień pokrewieństwa między nabywcą majątku a spadkodawcą: od tego stosunku zależy zaliczenie nabywcy do jednej z czterech grup podatkowych. Podatek w pierwszej grupie jest najniższy, a w czwartej najwyższy. Do pierwszej grupy podatkowej zalicza się: małżonka, zstępnych, przysposobionych, pasierbów, dzieci i synową. Do II grupy wstępnych i rodzeństwa. Do III grupy zstępnych ro-

dzeństwa. Do IV grupy innych nabywców. Przy tej samej kwocie spadku czy darowizny zaliczeni do pierwszej grupy płacą podatek niższy, a do czwartej najwyższy. Dodajmy, że im wyższa grupa opodatkowania tym wyższa stosowana jest progresja podatkowa. Odpowiednie tabele ściśle regulują te zasady. Podajemy dla przykładu, że wysokość podatku określana w zależności od zaliczenia do odpowiedniej grupy kształtuje się następująco w przypadku opodatkowania sumy wartości spadku od 400–600 tys. złotych. W I grupie 45 tys. i 16% do nadwyżki ponad 400 tys.

zl., a w IV grupie 182 tys. zł i 59% do nadwyżki ponad 400 tys. złotych.

Dodać należy, że opodatkowaniu nie podlega nabycie przez nabywca od jednej osoby własności rzeczy i praw majątkowych o czystej wartości nie przekraczającej 30 tys. złotych, a jeżeli nabywca jest zaliczony do I grupy podatkowej — 50 tys. złotych. Do wysokości tej sumy żadnego podatku się nie płaci. Istnieją i inne zwolnienia częściowe np. kiedy w drodze spadku nabywa się domek jednorodzinny lub prawo do lokalu.

M.B.

SWIERZB NÓG U DROBIU

Choroba ta występuje przeważnie u kur i nazywa się ją inaczej wapniakiem. Przyczyną schorzenia jest mały, niewidoczny gołykiem okiem pasożyt. W czasie choroby na stopy powstają twardie, żółtawoszare strupy. Pod luskami często gromadzi się ropa lub krew. Stopy stają się zgrubiałe, luski odstają. Pasożyty usada-

wiąją się pod luskami i powodują swędzenie skóry. Kury wtedy stają się niespokojne, tracą apetyt i chudną. Zmniejsza się ich nośność, chodzą z trudnością, czasem występuje paraliż nóg. W leczeniu należy uwzględnić obfite smarowanie strupów tłuszczem aby dobrze rozmiękkły, a następnego dnia delikatnie je usunąć. W chore kończyn wciera się maść karbowalą lub 10-procentową mazią kreolinową przez parę dni. Jednocześnie należy oczyścić i odkazić gorącym roztworem sody zrącej pomieszanie dla drobiu.

SWIERZB PIÓR

Swierzby piór występuje najczęściej u kur w cieplej porze roku. Przyczyną schorzenia jest małeńki pasożyt. U chorych sztuk wypadają pióra — najpierw z grzbietu, potem z brzucha, nóg, szyi i głowy. Na skórce występują zaćmienia lub guziki, które przekształcają się w strupy. Chorze ptaki odczuwają swędzenie, drapią się, są niespokojne, tracą apetyt i chudną. Czasem występuje spadek nośności. Lecząc rozmiekcza się strupy tłuszczem identycznie tak jak przy świerzbie nóg, a następnie usuwa je. Miejsca po strupach sma-

ruje się 10 procentową masticą kreolinową. Skórę i resztki piór posypuje się obficie jakimkolwiek proszkiem przeciw insektom. Taką kurację powtarza się przez parę dni. W okresie leczenia kurnik należy oczyścić z brudu i odkazić.

W obu powyższych schorzeniach bardzo istotne jest dbanie o czystość w kurnikach. Zapominając o odkażaniu pomieszczeń można spotkać się z faktem, że inwazyja pasożytów może się powtórzyć, albowiem usadzają się one w różnych szparach i szczelinach ścian.

H. MĄCZKA

ZELENINOVÉ POKRMY (pro 5 osob)

PLNĚNÁ ZELENÁ PAPRIKA: 5 lusků zelené papriky, 4 dkg másla, 4 dkg cibule, 3 rajská jablíčka, 1/8 l kys. smetany, 2 dkg mouky. Nádivka: 10 dkg rýže, sůl, 25 dkg vepřového masa (ramík) 2 dkg slaniny, 1 vejce, špetka majoránky.

Sladké zelené papriky omyjeme, seřízneme vršky (u stopky), spaříme vaříci vodu a necháme okapat. Naplníme nádivkou, přiklopíme seříznutým vrškem a uložíme na zapěněnou cibulkou. Podlijeme vodou a

udusíme (asi 1/2 hod.). Přidáme prolisovaná rajčata, zahustíme smetanou s rozverlanou moukou a dobré povaříme. Podáváme s brambory nebo pečivem. Nádivka: do udušené rýže přidáme mleté syrové maso, na drobné kosteky na krájenou slaninu, vejce, slů a majoránku a dobře promícháme.

Jiný způsob: naplněné lusky vaříme 1/2 hod. v hotové rajčatové omáčce.

DÝNĚ NA SMETANĚ: 50 dkg dýně, 2 dkg másla, 2 dkg cibule; jáška: 2 dkg mouky, 2 dkg másla; cukr, sůl, 1/8 l smetany, čerstvý kopr. Dýni rozkrájíme na čtvrtky, odstraníme dužinu s jádry, oloupáme, omyjeme a nakrájíme na kostičky nebo nudličky, přidáme k zapěněné cibule s cukrem, osolime, podlijeme vodou a

udusíme do měkká. Zahustíme světlou jáškou, pováříme, přidáme smetanu a jemně posekaný kopr.

KVĚTÁKOVÉ KARBANÁTKY: 1 středně velký květák, sůl, 30 dkg brambor, 5 dkg housky, 3 lž. mléka, 1 vejce, pepř nebo muškátový květ, 10 dkg šunky; vejce, mouka a str.

houska na obalení, tuk na smažení. Květák omyjeme a uvaříme ve slupce, oloupeme a s květákem umelme. Přidáme koření, vejce a posekanou šunku, podle chuti osolime, promícháme a ze směsi upravíme na houskovou posypaném prkénku karbanátky. Obalíme je v mouce, rozšeňaném vejci a strohané housce a na rozpaleném tuku po obou stranách do červena osmažíme. Podáváme je se špenátem nebo hlávkovým,

okurkovým, rajčatovým či míchaným salátem. I bez šunky jsou velmi chutné.

★

DĚTSKÉ SUCHARY: 20 dkg cukru, 4 žloutky, na špičku nože tloučeného anýzu, 15 dkg krupičkové mouky, ze 4 bílků sníh, máslo a mouka na formu.

V míse 20 minut dobře třeme žloutky s cukrem a anýzem, přidáme tuhý sníh z bílků, prosátou mouku a lehce vařečkou promícháme. Suchákovou formu vymažeme máslem, vysypeme moukou, naplníme těstem a v dobře vyhřáté troubě upečeme. Vyklopený suchárek necháme vychladnout, nakrájíme na 1/2 cm silné plátky, složíme na sušém plechu a v mírné troubě na obou stranách usušíme.

PSYCHO-ZÁBAVA

MENO VEŠTÍ

BEATA. Je to naposlasy velmi popularne meno, ktoré rodičia často spodivňujú zo snobizmu, buď ho dávajú dcere v presvedčení, že ju čaká zaujímavý, originálny a pestrý život, čo sa spravidla aj potvrdzuje. Avšak len zriedkaktorá Beata je šťastná a spokojná so životom. Ozajstná typická Beata je dieťaťom veľkej lásky a niekedy prichádza na svet pred sňatkom svojich rodičov. Je pekná, vysoká, s dlhými štíhlymi nohami a tmavoblonď buď tmavými vlasmi s jemným hrdzavým odtienom. Rada sa smeje, ale v jej smiechu sa nikdy neprejaví, plná radosti, ale skôr skryté výsmeh, a ironia. Svojim smiehom dokáže bližných nielen napáliť, ale aj odhalit konca ich najhlbšie ukryté vady a negatívne charakterové črty. Je dôvtipná, ale v tom čo hovorí, je hodne štiplavostí.

Pochádza z mnohotetnej, niekedy rozbitej rodiny. Býva veľmi nadaná, ale nesystematická. Preto sa stáva, že niekedy nekončí školu v normálnom termíne, ale ide do práce a vtedy navštěvuje školu pre pracujúcich. Rada sa pekne oblieka, zbožňuje pudre, rúže a iné kozmetické prostriedky. Je spoločenská, má ráda hudbu a zábavu a veľký úspech u chlapcov. Všeobecne ju považujú za plachú a lahkomyslnú. Vydaava sa spolovice z lásky a spolovice z rozumu. Ako manželka a matka sa mení na nepoznanie — obe úlohy splňa vzorne. Jej manžel je dobrý, šlachetný človek, miernej povahy, mimoriadne starostlivý o rodinu. Mávajú 1 — 2 deti, najmä chlapcov, ktorí sa ponášajú na matku. Beata, ktorá v živote mnoho zakúsila a prežila, snaží sa deti izolovať od okolia. Osoba s týmto menom máva niekedy potiaže s pečenou a žlčovými kameňmi.

TADMIR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA. AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PRESDUDOK NAŠICH BABIČIEK. OSTATNE, VED' JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNIVA:

BRAT — keď sa s ním vo sne lučíte, môžete očakávať šťastnú náhodu vo svojom živote, keď ho stratíte — pred vami je búrlivá budúcnosť, preto si musíte dat pozor na to čo robíte a najmä čo hovoríte, aby ste to neskôr neulovali. Ak sa vám sníva, že ste sa s bratom hádali, môže to znamenat hádku v rodine alebo aj menšie onemocnenie.

BROSKYNE — snívalo sa vám, že ste si pochutnávali na krásnych zrelých broksynach? Môžete očakávať, že sa v najblížom čase stretnete s milou osobou a toto stretnutie vám urobí veľkú radosť, keď ste videli broskyne na strome, môžete očakávať pokušenie, ktorému musíte odolať, ak sa chcete vyhnúť nepríjemnostiam. Keď ste vo sne krájali broskyne to znamená, že snád dostanete finančnú odmenu alebo sa potešíte neočakávanému príjmu. A možno ste vo sne darovali niekomu broskyne? Ked' áno, potom očakávajte, že príde do novej spoločnosti, ktorá vás veľmi dobre prijme.

BREZA — vo sne krásna, keď ju vidíte a možno práve ste ochoreli, musíte mať trpezlivosť, ale musíte dôfud, že vaša nemoc skončí a vy sa oči vrátíte do práce a k rodine. Všetko skončí dobre.

ZIVOT

ASOPISMO

OLECZNO

CULTURALNE

kazuje się

o 15 każdego

mesiąca

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNÝMI TAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORE VÁS ROZČUEUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ZIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH CASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jablonka), František Bednárik (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustin Bryza (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Kempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapčík (Mikołów), Ján Koválik (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Waclaw Luśniński (Zelów), Lídia Mšalová (Zubrzyca Góra), Lídie Mundillová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Kempachy), Alžbeta Stojowska (Warszawa), Ján Špernoga (Warszawa), Ružena Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowská (Warszawa), Andrej Vaksman'ský (Trnava), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta j. czeskiego — Valerie Wojnarowská; tłumaczenia na j. słowacki — Alžbeta Stojowska; weryfikacja stylistyczna i korekta j. słowackiego — Ján Špernoga; red. techn. — Magdalena Polakowska; red. graf. — Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11. Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-41-49, 26-04-55, 26-42-57

Adres ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38. tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartałnie 3 zł, półrocze 6 zł, rocznie 12 zł. Jednotki gospodarki uspolecznicione, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeratę w miejscowościach Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch” w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych i u doręczycieli. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleciennodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do sklepu 3.VIII.1979 r. Numer podpisano do druku 14.IX.1979 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 953. Nr indeksu 33601/38501. C-105.

TRENČÍN

Hrad sa vypina nad týmto mestom, pritáča ho svojou mohutnosťou. Naskytá sa príležitosť pripomíniť, že od počiatku jeho tamnejšej lokality uplynulo 18 storočí. Oznamujeme to rímsky nápis vytesaný v skale, prvá písomná zmienka z územia Slovenska o vitazstve II. rímskej legie nad Germánnimi v roku 179 náslovielopottu. Bolo to v Laugariu, čiže dnešnom Trenčíne.

ných pamiatok. Zároveň je priemyselným a obchodným centrom. V strede mesta je veľmi rušno v každom čase. Turisti radi navštievujú gotický farský kostol, barokový kostol s kláštorom zo 17. storočia nedaleko galéria M.A. Barozského, renesančný dom mestského kata zo 17. stor. a ďalšie pamiatky. Ale najčastejšie sa prechádzajú po Mierovom námestí a susedních uličkach a robia krátky pre-

stávky v útulných vinárňach.

AVŠAK z každého miesta vid-

zvlášť exponuje svoje bohaté

monumentálne hrad, ktorý

môžu očakávať darček, ktorý im urobí

momoriadnu radosť. Dajte si pozor, aby ste

neprechladli.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BÝKA (21.4.-20.5.) — Tento mesiac bude pre vas všetci dobrý, v rodine nastane silná, v láске a priateľstve nastane obrat k lepšiemu, pri-

teľstvo sa upervia.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BLÍŽENCOV (21.5.-21.6.) — Začiatkom mesiaca

sa vyskytnú menšie takosti s láskou, nie-

kto môžu očakávať darček, ktorý im urobí

momoriadnu radosť. Dajte si pozor, aby ste

neprechladli.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RAKA (22.6.-22.7.) — Budete opatrní, aby vás ne-

podvedli. Zasa vý si dajte pozor, aby ste

neohovárali, môžu byť z toho iba neprijem-

nosti. Radíme, aby ste navštívili rodičov.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ LEVA (23.7.-23.8) — Ti, ktorí čakajú na lásku, mo-

žu sa tešiť, tento mesiac je veľmi priaznivý

pre ľubostné vztahy. Osamelí starší ľudia bu-

dú mať príležitosť získať priateľa.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ PANNY (24.8.-23.9.) — Keďže v septembri môžete

ocakávať menše tŕzkosti s príbuznými, mu-

síte si dať zvážiť veký pozor na reč. Kie-

vity môžu narúsiť aj tie najlepšie rodinné

vztahy.

Text a snímky:

MARIAN KAŠKIEWICZ

Sídlo Mestského národného výboru v Trenčíne

Chvíľka odychu na Mierovom námestí

Na ďalšom stránku

Li

Hviezdy o tom, čo Vás čaká v septembri

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ BARANA (21.3.-20.4.) — Mnohým tento mesiac priniesie dobré udalosti v rodine až v zamestnaní, ale môže sa prejať aj nesúlad so súsedmi a súrodencami. Dajte si pozor na kle-

bety.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ ŠKORPIONA (24.10.-22.11.) — Tento mesiac láska bude hráť klavír uložený v živote mladých párov, možno aj smútok, ktorý nebude trvať dlho.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ STRELCA (23.11.-21.12.) — September bude pre vás ţičký v lásku a manželstve. Bude to dobré obdobie pre vašu domácnosť. Je to aj čas vhodný na cestovanie a rodinné náv-

števy.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ KOZO (22.12.-20.1.) — Musíte byť opatrný u bytových a rodinných otázkach. Keď budete cestovať, dajte si pozor na neznačných rúd, aby vás nepoštiala strata. Mladí môžu

ocakávať nové znanosti.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ VODNÁRKY (21.1.-18.2.) — Ľudia narodení v tomto znamení môžu očakávať zlepšenie zdravia, úspech v lásku a priateľstve, prievanne

zmeny, nové znanosti a priateľstvá.

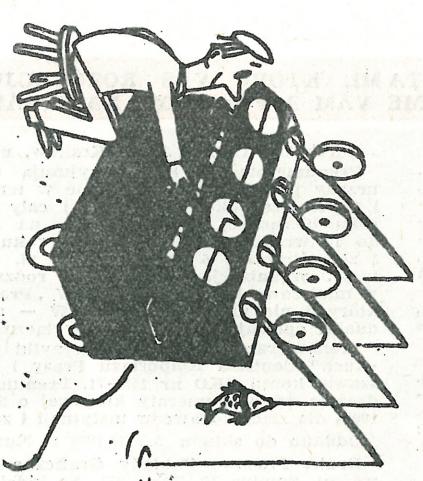
OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RYBY (19.2.-20.3.) — Mnohí mladí ľudia sa rozhodnú, ale opäť budú hľadať cestu k sebe. V práci nebude zriedkavosťou uznanie. Dajte si pozor na zdravie, najmä ak budete cestovať.

Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY

TAAKÁ RYBA

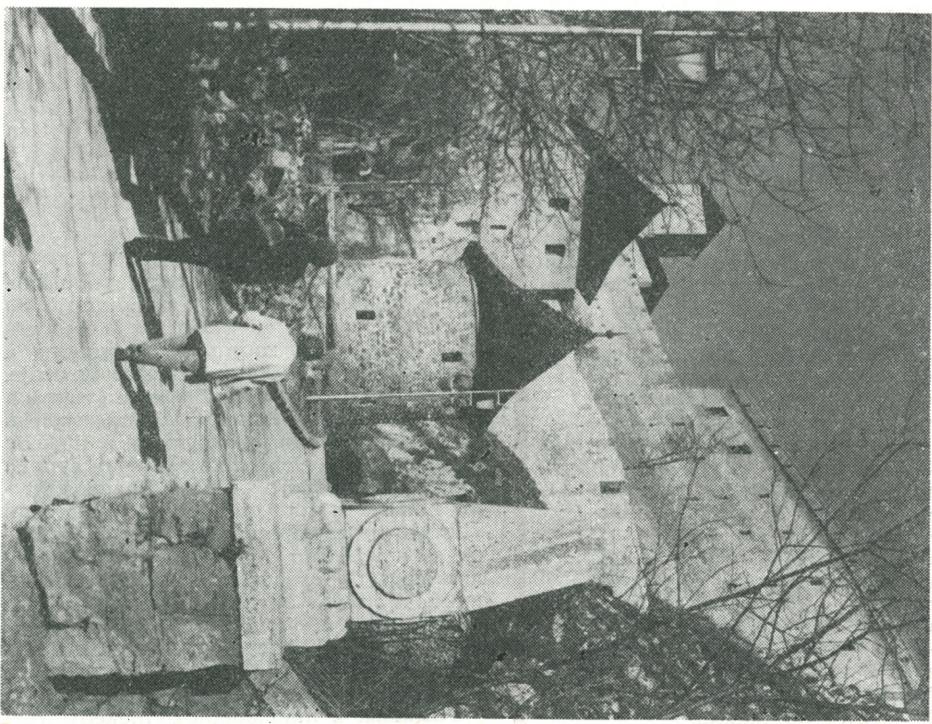

A zasa bude rozprávať o svojich „mimoriadnych“ úspechoch.

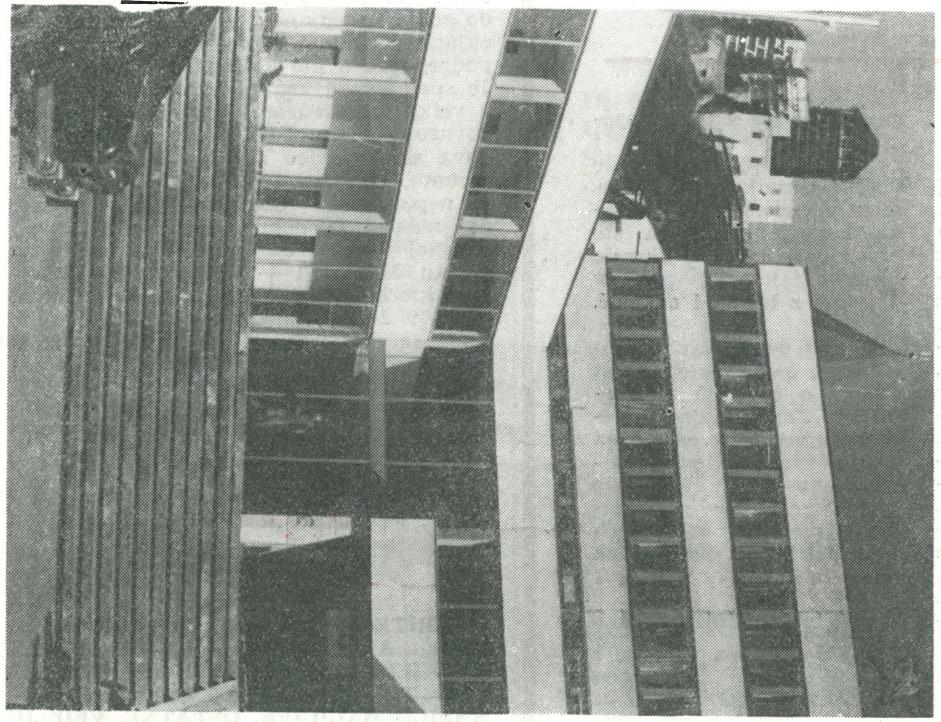

zmeny, nové znanosti a priateľstvá.

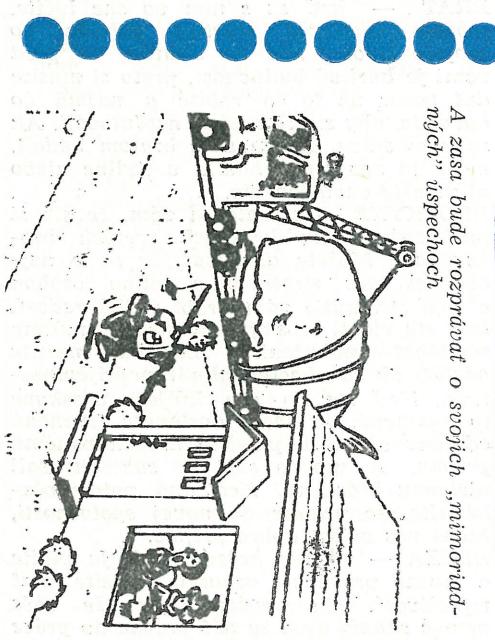
OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RYBY (19.2.-20.3.) — Mnohí mladí ľudia sa rozhodnú, ale opäť budú hľadať cestu k sebe. V práci nebude zriedkavosťou uznanie. Dajte si pozor na zdravie, najmä ak budete cestovať.

Cesta na Trenčiansky hrad

Chvíľka odychu na Mierovom námestí

A zasa bude rozprávať o svojich „mimoriadnych“ úspechoch.

zmeny, nové znanosti a priateľstvá.

OSOBY NARODENÉ VZNAMENÍ RYBY (19.2.-20.3.) — Mnohí mladí ľudia sa rozhodnú, ale opäť budú hľadať cestu k sebe. V práci nebude zriedkavosťou uznanie. Dajte si pozor na zdravie, najmä ak budete cestovať.